

MĂSURI DE PROTECȚIE A MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII DURABILE

GHID PENTRU AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE

Copyright © 2022 PNUD Moldova

Acest îndrumar a fost elaborat cu asistența financiară a Suediei în cadrul proiectului ”Comunități rezistente la schimbări climatice prin abilitarea femeilor” implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD). Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a autorului și nu reprezintă în mod necesar opiniile Suediei și PNUD.

PNUD lucrează cu oamenii de toate nivelurile societății pentru a sprijini crearea unor țări rezistente la crize și pentru a ghida și susține o dezvoltare, care contribuie la îmbunătățirea calității vieții fiecărui om. Prezenți în aproape 170 de țări și teritorii, noi oferim o perspectivă globală și soluții locale pentru abilitarea oamenilor și crearea unor țări rezistente.

CUPRINS:

Abrevieri	4
Introducere	5
1. Competența APL în domeniul protecției mediului înconjurător	6
2. Protecția mediului în contextul dezvoltării durabile	12
3. Domeniile de bază pentru implementarea măsurilor de protecție a mediului la nivel local.	17
1) Resurse funciare	17
2) Resurse de apă	26
3) Spații verzi și vegetație	30
4) Managementul deșeurilor	36
Concluzii și recomandări	41

ANGAJAMENTELE INTERNAȚIONALE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI

Republica Moldova a participat activ la eforturile internaționale de protecție a mediului. Țara a semnat Declarația Națiunilor Unite cu privire la mediu și dezvoltare de la Rio în 1992, iar în luna septembrie 2015, în cadrul ședinței Organizației Națiunilor Unite (ONU), împreună cu 192 de țări, Republica Moldova s-a angajat să implementeze "Agenda 2030" pentru Dezvoltarea Durabilă, care își propune, prin 17 obiective, un viitor mai bun, nu doar pentru noi, dar și pentru copiii noștri. Realizarea eficientă a ODD-urilor la nivel local este asigurată de către APL.

Natura stă la baza tuturor obiectivelor de dezvoltare ONU. Ea susține societatea și formează baza economiei noastre.

Sursa: www.stockholmresilience.org

ABREVIERI:

APC	Autoritate Publică Centrală	ODD	Obiectivele de Dezvoltare Durabilă
APL	Autoritate Publică Locală	ONG	Organizație Neguvernamentală
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare	ONU	Organizația Națiunilor Unite
DEEE	Deșuri electrice, electronice și electrocasnice	FEN	Fondul Ecologic Național
EE	Eficiența energetică	FNDR	Fondul Național de Dezvoltare Regională
GES	Gaze cu efect de seră	IPM	Inspectoratul pentru Protecția Mediului
GEF	Fondul Global de Mediu	PNUD	Programul Națiunilor pentru Dezvoltare
MM	Ministerul Mediului	UE	Uniunea Europeană

INTRODUCERE:

Prezentul ghid conține o sinteză a legislației actuale a Republicii Moldova în domeniul protecției mediului, cu accent pe atribuțiile APL de implementare a măsurilor juridice în patru domenii specifice (funciar, ape, spații verzi și vegetație, deșeuri), inclusiv în contextul dezvoltării durabile. Ghidul este destinat, preponderent, APL-urilor de nivelul I și II, precum și altor actori preocupați de protecția mediului la nivel local (ex. ONG-uri locale de mediu, Asociații de proprietari funciari, cetățeni, etc.).

Ghidul va contribui la o mai bună înțelegere a reglementărilor legale privind protecția mediului și implementarea (naționalizarea) obiectivelor de dezvoltare durabilă la nivel local, de către reprezentanții APL (inclusiv a atribuțiilor acestora), precum și la aplicarea mai eficientă a legislației relevante în procesul de soluționare a problemelor concrete cu caracter ecologic. Descrierea cazurilor practice și a exemplurilor bune de urmat conferă conținutului ghidului un caracter aplicativ.

Lucrarea conține analiza măsurilor juridice de protecție a mediului, în special, în patru domenii specifice, cuprinse în legislația actuală de mediu, care, deși este depășită în mare parte, continuă să fie aplicată (ex. Legea protecției mediului înconjurător, Codul funciar, Codul silvic ș.a.). În pofida acestui fapt, măsurile juri-

dice de protecție a mediului, raportate la atribuțiile APL, sunt încorporate într-un spectru larg de acte legislative, strategii, acte guvernamentale, etc., ceea ce oferă posibilități vaste APL pentru aplicarea legislației de mediu, inclusiv a măsurilor de adaptare la schimbările climatice, în conformitate cu politicile naționale și cu strategiile de dezvoltare locală.

Semnarea Acordului de Asociere cu UE a deschis pentru Republica Moldova o nouă etapă în perfecționarea și actualizarea cadrului legal de mediu, urmărind scopul transpunerii legislației europene în spațiul juridic național.

Procesul de armonizare a legislației naționale cu cea a UE va contribui la ajustarea, modificarea și/sau reînnoirea cadrului național. Astfel, vor fi consolidate capacitățile APL în ceea ce privește promovarea politicilor locale de dezvoltare durabilă a comunității și de adaptare la schimbările climatice, realizarea activităților de protecție a mediului și asigurarea utilizării raționale a resurselor naturale.

1. COMPETENȚA APL ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

Legislația Republicii Moldova stabilește pentru autoritățile publice locale mai multe competențe formale în domeniul protecției mediului, dar care rămân fragmentate și însoțite de resurse financiare limitate. Cu toate acestea, este posibil ca, prin cooperare și sprijin reciproc dintre actorii naționali implicați (APC, APL II, APL I, OSC), precum și prin stabilirea unor legături internaționale, autoritățile publice locale să adopte o serie de abordări și strategii inovatoare care ar permite adaptarea la schimbările climatice.

Protecția mediului înconjurător și resurselor naturale este o competență a statului, realizată de Guvern și alte autorități ale administrației publice centrale.¹

Competențele care țin de autoritățile publice centrale pot fi delegate autorităților publice locale de nivelurile I și II, respectându-se criteriile de eficacitate și de raționalitate economică, cu condiția că delegarea de competențe este însoțită obligatoriu de asigurarea resurselor financiare necesare și suficiente realizării acestora.²

Astfel, realizarea protecției mediului înconjurător și asigurarea utilizării raționale a resurselor naturale de către autoritățile publice locale de nivelurile I și II este posibilă în cazul alocării resurselor financiare necesare și suficiente de la bugetul de stat.

În domeniul protecției mediului înconjurător și resurselor naturale pentru autoritățile publice locale de nivelul I și II se

stabilesc domenii proprii de activitate³, cum ar fi:

- Planificarea urbană și amenajarea teritoriului la nivel local, gestionarea spațiilor verzi de interes local;
- Colectarea, asigurarea etapizată a condițiilor pentru colectarea separată și transportarea deșeurilor, inclusiv salubritatea și întreținerea terenurilor pentru depozitarea acestora;
- Distribuirea apei potabile, construirea și întreținerea sistemelor de canalizare și de epurare a apelor utilizate și pluviale.

- Planificarea urbană și amenajarea teritoriului la nivel de raion, protecția pădurilor de interes raional.

¹A se vedea: art. 4 lit. i) din Legea cu privire la Guvern nr. 136/2017

²A se vedea: art. 6 din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă

³A se vedea: alin. (1) lit. a), b) și c), precum și alin. (2) lit. e) al art.4 din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă

Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală reglementează competențele autorităților publice locale de nivelul I și II, care sunt delimitate între cele două tipuri ale autorităților publice locale: deliberative (consilii locale/raionale) și executive (primarii/președinți de raion). Consiliile locale/raionale și primarii/președinții de raion au următoarele competențe în domeniul protecției mediului înconjurător:

APL I

Consiliul local⁴

- Decide atribuirea și schimbarea destinației terenurilor din proprietate;
- Decide asupra tăierii, defrișării arborilor și arbuștilor din spațiile verzi și/sau asupra strămutării lor;
- Contribuie la protejarea rezervațiilor naturale.
- Aprobă limitele admisibile de utilizare a resurselor naturale de interes local.

Primarul⁵

- Asigură elaborarea și avizarea documentației de urbanism și amenajare a teritoriului și o supune procedurii de evaluare strategică de mediu;⁶
- Contribuie la protejarea rezervațiilor naturale.

4 art. 14 alin. (2) lit. e), f1), r) și v1) din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală

5 art. 29 alin. (1) lit. h1) și s) din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală

6 Nu este aplicabilă pentru APL I

APL II

Consiliul raional⁷

- Decide schimbarea destinației terenurilor din proprietate;
- Aprobă programe de refacere și protecție a mediului înconjurător, monitorizează realizarea acestora;
- Contribuie la protejarea rezervațiilor naturale.

Președintele raionului⁸

- Asigură elaborarea și avizarea documentației de urbanism și amenajare a teritoriului;
- Elaborează proiectele programelor de dezvoltare a serviciilor sociale și le supune procedurii de evaluare strategică de mediu;
- Contribuie la protejarea rezervațiilor naturale.

7 art. 43 alin. (2) lit. d1), j) și r1) din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală

8 art.53 alin. (1) lit. k2) și m1) din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală

Protecția mediului înconjurător prezintă un element esențial al dezvoltării durabile în atingerea obiectivelor economiei verzi și o condiție a stabilității sociale pe termen lung.

Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător constituie cadrul juridic de bază în domeniu și stabilește competențe pentru APL I și APL II, care urmează a fi realizate în comun cu autoritățile locale pentru mediu și pentru sănătate.

APL I⁹

- Asigură păstrarea unui mediu înconjurător sănătos și folosirea rațională a resurselor naturale;
- Exerciță controlul respectării legislației cu privire la protecția mediului;
- Aprobă anual limitele de folosire a resurselor naturale¹⁰; limitele de emisii și deversări nocive în mediu; limitele poluării fonice; limitele de depozitare a deșeurilor de producție și menajere;
- Stabilesc perimetrele pentru depozitarea deșeurilor de producție și menajere, a molozului rezultat din construcții, fierului vechi, organizează inactivarea și utilizarea acestora, stabilesc locurile pentru cimitirele de animale, pentru acumularea, prelucrarea, utilizarea precum și pentru neutralizarea reziduurilor ce nu pot fi prelucrate.

9 A se vedea: art. 10 din Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător

10 Această competență nu se regăsește în Legea nr. 1102/1997 cu privire la resursele naturale. Mai mult, APL I are competența să aprobe limitele admisibile de utilizare a resurselor naturale de interes local (apele freatice; substanțele minerale utile solide, larg răspindite), dar taxele pentru resursele naturale locale (taxa pentru apă; taxa pentru extragerea mineralelor utile; taxa pentru folosirea subsolului) sunt percepute și achitate în bugetele APL II.

Legea nr. 1102/1997 cu privire la resursele naturale reglementează competențele APL I în domeniul folosirii resurselor naturale, care se rezumă la darea în folosință a resurselor naturale locale¹¹, proprietatea publică a APL¹², precum și informarea publicului referitor la activitatea din domeniul folosirii resurselor naturale și protecției mediului înconjurător.

APL II¹³

- Asigură respectarea legislației de protecție a mediului;
- Aprobă limitele de folosire a resurselor naturale, limitele de emisii și deversări nocive în mediu, limitele poluării fonice; limitele de depozitare a deșeurilor de producție și menajere;
- Supraveghează și coordonează activitatea APL I în domeniul:
 - depozitării și prelucrării deșeurilor de producție și menajere;
 - construcției și funcționării instalațiilor de epurare a apelor reziduale, instalării utilajelor și dispozitivelor de reținere și neutralizare a noxelor;
 - prevenirii și combaterii alunecărilor de teren, eroziunii, salinizării, compactării și poluării solurilor cu îngrășăminte minerale și pesticide;
 - folosirii raționale a pajiștilor;
 - repartizării de terenuri pentru asigurarea

11 Resursele naturale locale: apele freatice (pânza de apă care se află pe primul strat impermeabil de la suprafața Pământului); substanțele minerale utile solide larg răspindite (nisip, argilă, piatră de construcție, nisip argilos și argilă nisipoasă).

12 Art. 9 din Legea nr. 1102/1997 cu privire la resursele naturale

13 A se vedea: art. 9 din Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător

gradului necesar de împădurire, creării perdelelor forestiere de protecție și a spațiilor verzi.

APL I¹⁴

- Asigură construirea și funcționarea instalațiilor de epurare, supraveghează echipamentele și dispozitivele de preepurare a apelor reziduale, de reținere a noxelor;
- Asigură realizarea măsurilor de prevenire și combatere a alunecărilor de teren, eroziunii, salinizării, compactării și poluării solului cu îngrășăminte minerale și pesticide;
- Repartizează terenuri pentru noi obiective, plantații multianuale, masive de irigare (în baza autorizației serviciului geologic);
- Repartizează terenuri pentru împădurire, organizează împădurirea terenurilor agricole impracticabile, sădirea și întreținerea perdelelor forestiere de protecție, aliniamentelor de arbori și arbuști, spațiilor verzi, parcurilor și grădinelor vii;
- Organizează refacerea landsafturilor și reconstrucția zonelor afectate profund sub aspect peisagistic și al echilibrului ecologic din contul agenților economici care au produs afectarea;
- Restabilesc și mențin raportul științific argumentat în cadrul zonei între terenurile arabile, pentru pășunat, păduri și ape, delimitează terenurile pentru pășunat, luând în considerare încărcarea lor cu animale, potențialul de producție și cerințele de protecție a solului și vegetației;

14 A se vedea: art. 10 din Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător

- Acordă priorități și înlesniri întreprinderilor ce desfășoară activități economice nonpoluante și sistemelor de producție cu circuit închis;

APL II¹⁵

- Organizează elaborarea și realizarea programelor ecologice raionale, municipale, asigură efectuarea lucrărilor de reconstrucție ecologică și de restabilire a echilibrului ecologic în zonele afectate prin activitatea antropică;
- Declară drept zone protejate monumente ale naturii de interes ecologic și peisagistic raional, municipal;
- Asigură informarea publicului privind starea mediului în raion, municipiu;
- Contribuie la instruirea și conștientizarea populației cu privire la problemele protecției mediului și folosirii raionale a resurselor naturale.

15 A se vedea: art. 9 din Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător

APL I¹⁶

- Contribuie, împreună cu beneficiarul, la organizarea și efectuarea expertizei ecologice obștești a documentației de proiect pentru obiectele care presupun modificări ale mediului;
- Oferă suport inițiatorului activității planificate în organizarea procesului de informare a publicului și a debaterilor publice asupra documentației privind evaluarea impactului asupra mediului al obiectelor sau activităților planificate;
- Asigură efectuarea evaluării strategice de mediu a planurilor și programelor care se aprobă de APL.

16 A se vedea: art. 10 din Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător

PLAN LOCAL DE ACȚIUNE ÎN DOMENIUL EFICIENȚEI ENERGETICE

Primăria orașului Leova a aprobat în anul 2021 Planul Local de Acțiune în domeniul Eficienței Energetice pentru consumatorii localității în scopul dezvoltării durabile a orașului pe o perioadă de 5 ani. Documentul cuprinde instituțiile/domeniile care au impact direct asupra bugetului municipal, respectiv instituțiile finanțate din bugetul municipal, pentru creșterea eficienței energetice în clădiri și iluminat public.

Pe parcursul ultimilor ani, primăria a întreprins mai multe măsuri pentru creșterea eficienței energetice în obiectivele gestionate. Acestea au vizat, în primul rând, măsuri de izolare și îmbunătățirea utilizării energiei termice (modernizarea sistemelor de încălzire din grădinițe).

Link util:

<http://primarialeova.md/wp-content/uploads/sites/10/2021/09/Decizia-nr.5.5-Cu-privire-la-aprobarea-Programului-Local-de-Eficien%C8%9B%C4%83-Energetic%C4%83%C8%99j-Planul-local-de-Ac%C8%9Biuni-%C3%AEn-domeniul-Eficien%C8%9Ba-Energetice-pentru-anii-2021-2025.pdf>

EFICIENȚĂ ENERGETICĂ ȘI REGENERABILĂ

În 2021, primăria or. Leova a implementat proiectul „Sporirea eficienței energetice a Liceului Teoretic „Constantin Spătaru” care și-a propus următoarele obiective: reducerea costurilor pentru energie prin sporirea eficienței energetice în cadrul instituției; îmbunătățirea confortului termic a utilizatorilor clădirii (temperatura interioară corespunzătoare, ventilație); reducerea impactului asupra mediului (emisile de CO2).

Lucrările din cadrul proiectului includ reparația acoperișului, izolarea pereților clădirii, înlocuirea geamurilor, reabilitarea sistemului de încălzire, asigurarea cu apă caldă și rece în robinetele din școli, și renovarea facilităților sanitare ale instituțiilor. Pe lângă măsurile de eficientizare clasice (termoizolare, schimbarea rețelelor electrice etc.), acesta a prevăzut și instalarea unui sistem fotovoltaic de 10kw pe acoperișul instituției.

Astfel, în or. Leova a fost dat startul parcurului prioritar în domeniul eficienței energetice și energiei alternative.

Valoarea totală a proiectului de eficiență energetică a Liceului Teoretic „Constantin Spătaru” din orașul Leova a crescut de la 53 la aprox. 60 milioane MDL și a fost finanțat de UE, dintre care contribuția locală fiind de 2,5 milioane MDL.

Link util:

www.ecopresa.md/foto-eficienta-energetica-a-unui-liceu-din-orasul-leova-va-fi-sporita/

Agenda 2030 are scopul de a îmbunătăți modul în care orașele și așezările umane sunt organizate și gestionate. Se pune accentul pe sporirea accesului la spațiile verzi și publice, reducând impactul negativ al orașelor asupra mediului pe cap de locuitor și pierderile economice directe cauzate de dezastre. În același timp, Agenda prevede conservarea și protecția patrimoniului cultural și natural al țării, care poate impulsiunea turismul și revitaliza activitatea economică în afara capitalei, inclusiv în regiunile rurale.

În cadrul proiectului” Comunități rezistente la schimbări climatice prin abilitarea femeilor” finanțat de Suedia și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Primăria Leova, beneficiază de un grant în valoare de 16 000 USD pentru instalarea unui sistem fotovoltaic care să asigure Casa de Cultură din localitate cu energie electrică regenerabilă.

Prin realizarea proiectului, primăria or. Leova va contribui la reducerea emisiilor de CO2, va asigura o diminuare a costurilor de întreținere și funcționare a instituțiilor din gestiunea primăriei, astfel având o abordare mai responsabilă față de mediul înconjurător, ceea ce va contribui la creșterea calității vieții locuitorilor orașului.

Link util:

www.bit.ly/30RGJu2

2. PROTECȚIA MEDIULUI ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII DURABILE

Agenda 2030 reprezintă un angajament ambițios pentru Republica Moldova în abordarea celor mai presante provocări, cu care se confruntă lumea astăzi.

Agenda 2030 înglobează într-un mod echilibrat cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile - economică, socială și de mediu, cu o aplicabilitate universală pentru toate statele, indiferent de nivelul de dezvoltare și prioritățile acestora.

Agenda 2030 a fost naționalizată în **Strategia Națională de Dezvoltare ”Moldova 2030”**¹⁷, care oferă o nouă abordare de dezvoltare, axându-se pe promovarea drepturilor omului sub toate aspectele.

Prin urmare, interesele oamenilor sunt plasate în centrul procesului de dezvoltare, care ar putea fi realizate într-un mod durabil doar prin responsabilizarea oamenilor de a participa, de a contribui și de a beneficia de pe urma dezvoltării economice, culturale, sociale și politice, în baza unei poziții comune în care toate drepturile și libertățile omului sunt respectate.

¹⁷ HG nr. 377 din 10.06.2020 cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030”, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121920&lang=ro

PROIECTUL “ORAȘ - VERDE”

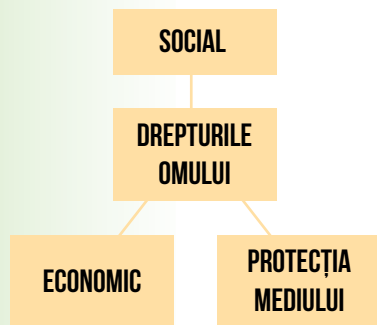
A fost elaborat Documentul de planificare strategică “Chișinău – Oraș - Verde”, proiect inițiat ca parte a Programului pentru Orașe Verzi, al Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD).

Documentul tratează 7 sectoare de dezvoltare urbană (energie, apă, deșeuri solide, industrie, clădiri, utilizarea terenurilor și transport) și nevoile acestora pentru o dezvoltare durabilă. Documentul este axat pe cinci obiective strategice de dezvoltare a orașului, care includ cele șapte sectoare și analizează conexiunile și complementaritatea acestora.

Obiectivele se referă la mobilitatea și sistemul de transport durabile, infrastructura verde-albastră rezistentă la schimbări climatice, eficiența energetică, gestionarea durabilă a resurselor și a deșeurilor și, nu în ultimul rând, la capacități îmbunătățite și guvernanta urbană.

Link util:

<https://www.chisinau.md/libview.php?l=ro&id=29335&idc=585&t=/Proiecte/Proiectele-mun-Chisinau/Chisinau-Green-City-Orașe-Verzi-Durabile/>

Strategia Națională de Dezvoltare ”Moldova 2030”, fiind un document de referință pentru strategiile sectoriale și intervențiile de politici ulterioare, urmărește asumarea unei responsabilități sporite pentru ameliorarea sărăciei, combaterea inegalităților, in justiției sociale, stoparea degradării mediului ambiant și consumului necontrolat al resurselor naturale, având în vedere și necesitățile generațiilor viitoare, așa cum este asumat prin Agenda 2030.

ASIGURAREA UNUI MEDIU SĂNĂTOS

Strategia Națională de Mediu pentru perioada 2014-2023¹⁸ garantează populației Republicii Moldova asigurarea dreptului la un mediu durabil nepoluat și sănătos în armonie cu dezvoltarea economică verde și progresul social.

„Moldova 2030” include patru piloni ai dezvoltării durabile, cu obiectivele corespunzătoare pe termen lung, după cum urmează:

I. Economia durabilă și incluzivă:

- Creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților economice;
- Creșterea accesului oamenilor la infrastructura fizică, utilitățile publice și condiții de locuit;
- Ameliorarea condițiilor de muncă și reducerea ocupării informale;

II. Capital uman și social robust:

- Garantarea educației de calitate pentru toți și promovarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții;
- Asigurarea dreptului fundamental la cea mai bună sănătate fizică și mintală;
- Un sistem de protecție socială solid și incluziv;
- Asigurarea unui echilibru între muncă și familie;

III. Instituții oneste și eficiente:

- Asigurarea unei guvernări eficiente și incluzive și a supremației legii;
- Promovarea unei societăți pașnice, sigure și incluzive;

IV. Mediul ambiant sănătos:

- Asigurarea dreptului fundamental la un mediu sănătos și sigur.

ODD 6:
Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitației pentru toți

ODD 6 se axează pe furnizarea apei sigure și la prețuri accesibile, serviciilor de salubritate, minimizarea poluării apei din procesele industriale, creșterea eficienței utilizării apei în toate sectoarele economice și sociale, precum și sporirea protecției ecosistemelor legate de apă.

ODD 13:
Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

ODD 13 este focusat pe atenuarea emisiilor de GES și adaptabilitatea la schimbările climatice.

ODD 15: Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

ODD 15 pune accentul pe utilizarea durabilă a solurilor și prevenirea fenomenelor de degradare a terenurilor, protecția ecosistemelor acvatice, conservarea și reabilitarea pădurilor, conservarea biodiversității, eliminarea braconajului și integrarea valorilor biodiversității și ecosistemelor în politici la toate nivelurile.

ODD 14:
Asigurarea conservării și utilizării durabile a apelor și a resurselor marine

ODD 14 în mare măsură este în consonanță cu țintele ODD și se axează pe importanța reducerii poluării râurilor transfrontaliere, dar și a râurilor mici interne, prin eliminarea surselor de poluare, inclusiv prin reducerea și eliminarea deversării apelor menajere și industriale neepurate sau insuficient epurate, lichidarea gunoștilor ilicite și stoparea practicilor agricole poluante în zonele de protecție a râurilor.

¹⁸ Hotărârea Guvernului nr. 301 din 24.04. 2014. Monitorul Oficial nr. 104-109 din 06.05.2014

Autoritățile locale au un rol major în asigurarea legăturii dintre cetățeni și guvern, precum și în construirea aproprierii democratice a agendei de dezvoltare durabilă la nivelul țării.

Calitatea apelor

Dezvoltarea sistemelor de apă și de canalizare va juca un rol important în atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030, acest scop fiind urmărit de **Strategia de alimentare cu apă și sanitație pentru 2014-2028**¹⁹, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 199/2014 și **Programul Național pentru implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016-2025**²⁰, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1063 din 16.09.2016.

Schimbarea climei și asigurarea calității aerului atmosferic

O viziune de schimbare a paradigmei de dezvoltare a Republicii Moldova pe termen lung spre dezvoltarea economică verde, având la bază o evaluare a constrângerilor dezvoltării cu emisii reduse de carbon a fost definitivată în **Strategia de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova până în anul 2030**²¹ aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1470 din 30.12.2016. Obiectivul general al Strategiei este orientat spre reducerea necondiționată, până în anul 2030, a emisiilor totale naționale de gaze cu efect de seră nete cu nu mai puțin

de 64% comparativ cu nivelul anului 1990, în susținerea efortului global de menținere a tendinței de creștere a temperaturii medii globale, până în anul 2100, în limita de până la 2°C, iar în mod condiționat – cu 78% comparativ cu 1990.

Republica Moldova, prin aprobarea **Programului de suprimare eşalonată a hidroclorofluorocarburilor halogenate pentru anii 2016-2040**²², HG nr. 856/2016, întreprinde măsuri cu privire la eliminarea totală a HCFC, în mod eşalonat, până în anul 2040. Hidroclorofluorocarburile sunt gaze cu impact major asupra stratului de ozon, iar gazele F sunt gaze cu un potențial de încălzire globală foarte înalt.

Sectorul forestier

În scopul reducerii riscurilor și adaptării la schimbările climatice în sectorul forestier a fost elaborat un nou proiect al **Planului de acțiuni pentru anii 2018-2023 privind implementarea Strategiei dezvoltării durabile a sectorului forestier din Republica Moldova**²³. Planul prevede adaptarea sectorului forestier la schimbările climatice și include măsuri speciale bazate pe cercetarea științifică și pe progresele tehnologice orientate spre dezvoltarea durabilă a pădurilor, de o monitorizare adecvată a sănătății pădurilor, precum și a dezvoltării lor, prin intensificarea procesului de reimpdurire prin plantarea speciilor de plante, rezistente la schimbările climatice.

Printre măsurile specifice se planifică până în anul 2023 realizarea lucrărilor de reconstrucție ecologică a pădurilor degradate pe o suprafață de 5 mii ha.

Gestionarea deșeurilor și a substanțelor chimice

Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027²⁴, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 248 din 10.04.2013, prevede dezvoltarea sistemelor integrate de management al deșeurilor municipale prin: divizarea teritorială a țării în opt regiuni de management al deșeurilor; creșterea cantității de deșeuri reciclate și valorificate cu 20-30% către anul 2025; reducerea cantității de deșeuri biodegradabile depozitate; dezvoltarea infrastructurii regionale de eliminare a deșeurilor, prin construcția a opt depozite de Deșeuri Menajere Solide și două uzine de tratare mecanico-biologică în municipiile Chișinău și Bălți; recultivarea a cel puțin 50% din numărul de depozite neconforme până în anul 2027.

Sporirea securității chimice este unul din principiile dezvoltării durabile, inclusiv asigurarea unui mediu inofensiv pentru sănătatea umană. **Programul național privind managementul durabil al substanțelor chimice în RM**²⁵ asigură un înalt nivel de protecție a sănătății umane și a mediului atât pentru generația existentă, cât și pentru cele viitoare, concomitent cu funcționarea eficientă a pieței interne și competitivitatea industriei chimice.

CAUZELE POLUĂRII APEI

- deșeurile și reziduurile menajere;
- îngrășămintele chimice și scurgerile provenite de la combinatelor zootehnice;
- pesticidele și ierbicidele utilizate în lucrările agricole, care ajung în sol fiind transportate de apa de ploaie sau cea de la irigații până la apa freatică;
- sarea folosită în timpul iernii pe șosele, ajunsă în sol prin topirea zăpezii;
- depunerile de poluanți din atmosferă din cauza ploilor acide;
- scurgeri accidentale reziduale de la diverse fabrici, dar și deversări intenționate a unor poluanți;
- curgeri de la rezervoare de depozitare, în special a produselor petroliere;
- deșeuri toxice și cele radioactive.

Link util:

www.rec.md/sites/all/themes/daycare/Documents/Publicatii/CRCS/CRCS%20lefi%20RM.pdf

¹⁹ Monitorul Oficial nr.72-77 din 28.03.2014

<https://www.legis.md/cautare/ru/49191>

²⁰ Monitorul Oficial nr.314 din 20.09.2016

<https://www.legis.md/cautare/rezultate/95068>

²¹ Monitorul Oficial nr.1470 din 30.12.2016

<https://www.legis.md/cautare/rezultate/98493>

²² Monitorul Oficial nr.217-229 din 22.07.2016

www.legis.md/cautare/getResults?lang=ro&doc_id=114841

²³ Proiectul Hotărârii Guvernului

www.cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/proiectul_81.pdf

²⁴ Monitorul Oficial nr. 82 din 12.04.2013

www.legis.md/cautare/rezultate/67104

²⁵ Hotărârea Guvernului nr. 973 din 18.10. 2010. Monitorul

Oficial nr. 214-220 din 05.11.2010 https://www.legis.md/cautare/getResults?lang=ro&doc_id=114309

3. DOMENIILE DE BAZĂ PENTRU IMPLEMENTAREA MĂSURILOR DE PROTECȚIE A MEDIULUI LA NIVEL LOCAL

1) Resurse funciare

Fondul funciar, în funcție de destinația principală, se compune din următoarele categorii de terenuri:

- cu destinație agricolă;
- din intravilanul localităților;
- destinate industriei, transporturilor, telecomunicațiilor și cu alte destinații speciale;
- destinate ocrotirii naturii, ocrotirii sănătății, activității recreative, terenurile de valoare istorico-culturală, terenurile zonelor suburbane și ale zonelor verzi;
- ale fondului silvic;
- ale fondului apelor;
- ale fondului de rezervă.

În funcție de tipul de proprietate, terenurile se clasifică în:

- terenuri proprietate publică;
- terenuri proprietate privată.

În funcție de domeniu, terenurile se clasifică în:

- terenuri din domeniul public;
- terenuri din domeniul privat.

Conform prevederilor art. 2 Cod funciar nr. 828/1991, toate terenurilor de orice fel, indiferent de tipul de proprietate, constituie Fondul funciar al Republicii Moldova.

Aratul pe termen lung și utilizarea continuă a utilajelor grele pot crea straturi tari, adânci și straturi compactate de sol. Acestea pot împiedica creșterea rădăcinilor și infiltrarea apei și a substanțelor nutritive. Subsolaajul urmărește restabilirea proprietăților pierdute ale solului și presupune afânarea straturilor compactate de sol mai adânci decât arătura, fără a le răsturna. Adâncimea de lucru a adâncitorului de brazdă trebuie stabilită în funcție de gradul de compactare și de conținutul de umiditate al solului la această adâncime.

SUBSOLAJUL

Subsolaajul în satul Belozem (sudul Bulgariei). În Bulgaria, există peste 35 000 de hectare de soluri afectate de săruri. În Belozem, 40 % din suprafața de teren este afectată de salinizare. S-a dovedit că subsolaajul periodic (până la 40-45 cm) remediază compactarea și salinizarea solurilor grele. Acesta crește infiltrarea apei și scade deplasarea capilară ascendentă a apelor subterane cu nivel ridicat de săruri. De asemenea, acesta îmbunătățește drenarea solului și poate facilita percolarea sărurilor în exces din partea superioară a solului.

Link util:
<https://esdac.jrc.ec.europa.eu/projects/SOCO/Fact-Sheets/RO%20Fact%20Sheet.pdf>

Cadrul juridic care reglementează delimitarea terenurilor proprietate publică a statului și a terenurilor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale îl constituie **Legea privind delimitarea proprietății publice, nr. 29/2018**, conform căreia de domeniul public al unităților administrativ-teritoriale țin bunurile specificate în prezenta lege și alte acte legislative, precum și alte bunuri de uz sau de interes public local.

Astfel, conform alin. (2) al art. 11 din legea menționată, din domeniul public al unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi fac parte:

APL I²⁶

- terenurile amplasate în perimetrul zăcămintelor;
- terenurile aferente corpurilor de apă, terenurile fondului apelor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, inclusiv terenurile fâșiilor riverane de protecție a apelor, digurile de apărare împotriva inundațiilor, sistemele de irigare și desecare, terenurile aferente, alte construcții hidrotehnice proprietate a unității administrativ-teritoriale;
- terenurile cu destinație forestieră amplasate pe teritoriul unităților administrativ-teritoriale, (dacă acestea nu sunt proprietate a statului sau proprietate privată), fâșiile forestiere de protecție și terenurile aferente, terenurile expuse riscului de alunecări, terenurile destinate împăduririi, măsurilor antierozionale și coridoarelor ecologice, precum și alte terenuri destinate protecției mediului;

26 alin. (2) al art. 11 Legea privind delimitarea proprietății publice, nr. 29 din 05.04.2018

EROZIUNEA HIDRICĂ

Eroziunea hidrică a fost în mod tradițional considerată ca fiind principalul proces de degradare a solului din regiunea Murcia (Spania). Executarea arăturilor urmărind curbele de nivel, limitarea culturii pe rânduri pe pantele abrupte și sistemele reduse de lucrări ale solului reprezintă principalele practici preventive adoptate. Executarea arăturilor urmărind curbele de nivel a fost utilizată la scară largă de la includerea acesteia în Codul de bune practici agricole (2001) și a devenit obligatorie pentru această regiune în contextul ecocondiționalității, începând cu 2005.

APL II²⁷

- clădirile și terenurile în/pe care își desfășoară activitatea autoritățile administrației publice raionale, inclusiv ale UTA Găgăuzia, precum și instituțiile publice raionale, inclusiv teatrele, bibliotecile, muzeele, instituțiile medico-sanitare publice și alte instituții similare;
- drumurile locale, inclusiv părțile componente ale acestora, alte dotări pentru siguranța circulației rutiere și suprafețele de teren ocupate de acestea, inclusiv zonele de protecție și plantațiile rutiere, cu excepția bunurilor prevăzute la art. 9 alin. (2) lit. e) și art. 11 alin. (2) lit. e);
- terenurile, pe care sunt amplasate obiectivele de infrastructură tehnico-edilitară, în conformitate cu legislația în vigoare.

27 alin. (3) al art. 11 Legea privind delimitarea proprietății publice, nr. 29 din 05.04.2018

APL I

- terenurile aferente piețelor, parcurilor, scuarurilor, grădinilor publice, ariilor naturale și altor spații verzi, piețelor comerciale, târgurilor, zonelor de agrement, obiectivelor sportive ale administrației publice locale;
- terenurile ocupate de drumurile locale și comunale, străzile, inclusiv părțile componente ale acestora, alte dotări pentru siguranța circulației rutiere, inclusiv zonele de protecție și plantațiile rutiere;
- terenurile aferente clădirilor, în care își desfășoară activitatea autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi, precum și instituțiile publice de interes local, inclusiv clădirile în care sunt amplasate instituțiile de învățământ, teatrele, casele de cultură, bibliotecile, muzeele, instituțiile medico-sanitare publice și alte instituții similare;
- terenurile aferente monumentelor de for public cu statut local de protecție;
- terenurile aferente obiectivelor de cult, cimitirelor, gunoiștilor, depozitelor de deșeuri, fânețelor, pășunilor, terenurile pentru necesitățile unităților administrativ-teritoriale, terenurile ocupate de râpi, ravene, nisipuri, stânci și alte terenuri degradate.

De-a lungul ultimelor decenii, în RM suprafețele terenurilor afectate de eroziunea solului au crescut cu circa 6400 ha anual. În prezent, aproximativ 880 mii ha de terenuri sunt erodate, ceea ce echivalează cu un sfert din teritoriul țării sau 40% din suprafața terenurilor agricole. Mai mult decât atât, aproximativ 84 mii ha de terenuri neagricole sunt afectate de apariția severă a alunecărilor de teren și ravenelor.

APL II

- terenurile aferente locuințelor de serviciu, precum și locuințelor sociale aflate în proprietatea publică a raionului, inclusiv a UTA Găgăuzia.

De domeniul public al municipiilor Chișinău și Bălți țin bunurile specifice la alin. (2), amplasate nemijlocit pe teritoriul orașului în care își are reședința municipiul, precum și bunurile specificate la alin. (3) al art. 12.

PREVENIREA EROZIUNII

Terasarea facilitează cultivarea pe pante și determină reducerea scurgerii și o mai bună reținere a apei. De obicei, menținerea în stare bună a teraselor vechi previne eroziunea și asigură conservarea peisajelor tradiționale.

Link util:

<https://esdac.jrc.ec.europa.eu/projects/SOCO/FactSheets/RO%20Fact%20Sheet.pdf>

Conform art. 13 din Legea nr. 29/2018, de domeniul privat al unităților administrativ-teritoriale ține totalitatea bunurilor aflate pe teritoriul acestora, care nu fac parte din domeniul public și care nu aparțin cu drept de proprietate statului, persoanelor fizice sau juridice de drept privat.

De domeniul privat al unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi țin următoarele categorii de bunuri:

- terenurile aferente bunurilor imobile ale întreprinderilor municipale fondate de către autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi, altor bunuri imobile aflate în proprietatea acestora, precum și cele dobândite prin acte translativ de proprietate;
- terenurile dobândite prin acte translativ de proprietate, aferente obiectivelor privatizate sau private, inclusiv cele aferente construcțiilor nefinalizate;
- terenurile aferente clădirilor și altor construcții atribuite în proprietate privată de autoritățile administrației publice locale și dobândite în contul cotelor valorice;
- loturile întovărășirilor pomicole;
- terenurile fondului de rezervă;

De domeniul privat al unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, inclusiv al UTA Găgăuzia țin terenurile aferente bunurilor imobile ale întreprinderilor municipale fondate de autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea/ale UTA Găgăuzia, altor bunuri distincte aflate în proprietatea acestora, precum și terenurile aferente acestora.

REABILITAREA TERENURILOR DEGRADATE ÎN S. COȘNIȚA, RAIONUL DUBĂSARI

În anul 2021, primăria comunei Coșnița de comun cu Asociația Obștească "Împădurim Moldova" și platforma electronică de promovare a vehiculelor electrice pe piața națională "E-Cars" (<https://www.facebook.com/ecars.md>) au înregistrat o suprafață de peste șapte ha de teren public plantată cu arbori în scop de împădurire a terenurilor degradate, care va contribui la reducerea eroziunilor de pământ și captarea apelor pluviale care amenință comunitatea locală în situația ploilor torențiale și viiturilor. Conform acordului de colaborare, semnat la 15.09.2021 între primăria comunei Coșnița și Asociația Obștească "Împădurim Moldova", AO și-a asumat responsabilitatea de a planta, iar APL Coșnița are obligația de a întreține suprafețele împădurite (prin irigare, cosirea ierbiilor) în primii 3-5 ani după plantare.

În cadrul proiectului "Comunități rezistente la schimbări climatice prin abilitarea femeilor", finanțat de Suedia și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), primăria s. Coșnița beneficiază de un grant în valoare de 16 000 USD în vederea achiziționării tehnicii necesare pentru întreținerea suprafețelor împădurite și asigurarea durabilității acestei inițiative (tractor, cisternă mobilă pentru irigare, burghiu pentru plantare, motocoasă).

Acest echipament, completat cu cositoarea mecanizată aflată deja în dotare la primărie, va permite administrației publice locale de comun cu întreprinderea municipală și personalul responsabil de amenajarea teritoriului să îngrijească de suprafețele verzi deja existente și să le extindă prin plantarea de noi fâșii forestiere de arbori și arbuști, care vor proteja localitatea și terenurile agricole.

Sursa: APL Coșnița

De domeniul privat al municipiilor Chișinău și Bălți țin terenurile aferente bunurilor specificate la alin. (2), amplasate nemijlocit pe teritoriul orașului în care își are reședința municipiul, precum și bunurile specificate la alin. (3) al art. 12 din Legea nr. 29/2018.²⁸

Regimul juridic al bunurilor, inclusiv al terenurilor ce constituie domeniul public și privat al unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și doi, precum și a mun. Chișinău, Bălți și UTA Găgăuzia, este stabilit conform prevederilor art. 5 și art. 6 al Legii nr. 29/2018.

În limitele competențelor sale, în contextul dezvoltării durabile, APL urmează să întreprindă acțiuni, direcționate spre prevenirea proceselor de eroziune a solurilor și controlul respectării, de către toți deținătorii de teren, a legislației de mediu și celei funciare în perimetrul unității administrativ-teritoriale.

Conform proiectului Programului de îmbunătățiri funciare, în scopul asigurării managementului durabil al resurselor de sol pentru anii 2021-2025, impactul scontat presupune realizarea acțiunilor stabilite în Program (anii 2021-2025), având următorii indicatori de monitorizare:

- Reabilitarea învelișurilor de ierburi, ameliorarea pășunilor, reabilitarea terenurilor degradate, fâșii de filtrare, decontaminarea terenurilor poluate, terase înierbate pe o suprafață de 150 ha;
- Împădurirea suprafețelor supuse alunecărilor de teren pe o suprafață 332 ha;
- Amenajări antierozionale hidrotehnice și fitoameliorative pe o suprafață 1900 ha;
- Înființarea/reabilitarea fâșiilor forestiere de protecție paravânt pe o suprafață totală de 70/25 ha;
- Crearea plantațiilor agrosilvice pe o suprafață de 30 ha;
- Înființarea/reabilitarea gardurilor vii sau paravânturi pe o suprafață totală de 10/5 ha;
- Crearea fâșiilor riverane de protecție a apelor pe o suprafață de 30 ha;
- Crearea fâșiilor forestiere în ravene și vâlcele 20 ha;
- Amendarea solurilor pe o suprafață de 500 ha;
- Curățarea a 112 km de canale de irigare și desecare;
- Majorarea suprafețelor irigate;
- Efectuarea măsurilor de protecție a solului în cadrul practicilor agricole pe o suprafață de 6300 ha terenuri agricole.

²⁸ Programul de îmbunătățiri funciare în scopul asigurării managementului durabil al resurselor de sol pentru anii 2021-2025
www.cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/858-madrm.pdf

REABILITAREA TERENURILOR DEGRADATE

În primăvara anului 2021, primăria Onițcani a beneficiat de reabilitarea unei suprafețe de 10 ha de pășune prin suportul UCIP IFAD.

Au fost folosite mai multe specii de plante ierboase, cum ar fi: raigras, golomăț, păiuș și trifoi alb. Speciile de plante folosite pentru restabilire au fost selectate în funcție de zonă, dar și de condițiile de sol, climă, relief.

Restabilirea învelișului vegetal natural și a productivității solului sunt activitățile menite să contribuie la creșterea rezilienței terenurilor agricole și ecosistemelor la schimbări climatice, dar și la crearea condițiilor favorabile de viață pentru populație, inclusiv pentru dezvoltarea afacerilor.

Link util:

<https://www.ucipifad.md/success/maria-tirgoala-primar-am-restabilit-10-ha-de-pasune-fie-care-parcela-de-pamant-e-valoroasa/>

Terenurile urmează a fi utilizate în baza proiectelor de organizare a terenurilor sau în baza altor proiecte de amenajare a terenurilor, aprobate de autoritățile publice locale, care vor include măsuri obligatorii de protecție și de ameliorare a solului.

În scopul evitării și minimalizării diverselor forme de degradare a solului, deținătorii de terenuri sunt obligați să anunțe autoritățile administrației publice locale și cele de protecție a mediului despre accidentele cu impact poluant și să solicite identificarea substanțelor polu-

atoare, estimarea nivelului de poluare și elaborarea măsurilor de remediere a terenurilor poluate.

În cadrul proiectelor de organizare și amenajare a teritoriului urmează a se aplica următoarele măsuri de protecție și de ameliorare a calității solului:

- teritorial-organizatorice;
- agroameliorative tehnice;
- silvoameliorative;
- hidroameliorative.

Măsurile teritorial-organizatorice vor include următoarele activități:

- reevaluarea structurii folosințelor agricole și silvice, în raport cu natura proceselor de degradare, condițiile de relief și climă;
- organizarea măsurilor de protecție antierozională pentru terenurile arabile;
- amplasarea în asolamente a culturilor care protejează terenurile contra eroziunii pe versanți;
- respectarea principiilor antierozionale de cultivare a plantelor;
- dirijarea funcționării tuturor sistemelor de folosire rațională a terenurilor;
- organizarea corectă a teritoriului în conformitate cu limita ecologică a landșaftului.

Responsabilitatea aplicării măsurilor organizatorice revine deținătorului de terenuri.

Măsurile agroameliorative vor include activități de:

- prevenire a deteriorării fizice a solului;
- prevenire a degradării și de refacere a structurii solului;
- prevenire a eroziunii solului în cadrul plantațiilor multianuale;

- prevenire a epuizării solurilor;
- prevenire a poluării solurilor;
- atenuare a secetei pedologice.

Măsurile silvoameliorative vor include activități de prevenire a eroziunii solului. În baza proiectelor de organizarea a teritoriului, odată cu amenajarea hidrologică a terenurilor vor fi restabilite fâșiile de protecție a terenurilor agricole. Măsurile silvoameliorative ar putea fi efectuate din contul bugetului de stat, din contul bugetelor unității administrativ-teritoriale respective și din contul proprietarilor de terenuri sau din alte surse neinterzise de lege.

Măsurile hidroameliorative vor include activități de:

- prevenire și combatere a alunecărilor de teren;
- prevenire a formării excesului de umiditate.

Măsurile hidroameliorative (crearea și exploatarea sistemului de irigare, crearea și exploatarea sistemului de desecare și drenaj) se vor aplica în baza proiectelor aprobate de instituțiile de proiectare din domeniu, în funcție de caracteristicile concrete ale terenurilor, în cazurile în care măsurile teritorial-organizatorice, agroameliorative, silvoameliorative nu aduc rezultatul scontat.

Pentru prevenirea degradării solului prin irigare laboratoarele acreditate în domeniu vor determina analiza chimică a apei pentru irigare și gradul de pretabilitate a solurilor la irigare.

Acțiunile de prevenire, combatere și protecție a eroziunii excesive și a alunecărilor de teren vor include:

- identificarea terenurilor erodate, stabilirea categoriilor și a gradului eroziunii, inclusiv a alunecării terenurilor;
- organizarea teritoriului în funcție de măsurile antierozionale aplicate;
- aplicarea asolamentelor și a sistemelor antierozionale de culturi specifice în benzi și fâșii înierbate, aplicarea agrotehnicii antierozionale;
- înierbarea pantelor, transformarea terenurilor puternic erodate în fânețe cultivate;
- crearea fâșiilor forestiere, împădurirea terenurilor afectate de alunecări și puternic erodate;
- efectuarea lucrărilor hidrotehnice de regularizare a scurgerii apelor pe versanți și de corectare a cursului torentelor care amenință terenurile cu destinație agricolă, localitățile, căile de comunicație, obiectele economice și sociale.

Lucrările de excavare și construcție pot fi efectuate doar după decopertarea stratului de sol fertil, care va fi păstrat și folosit pentru restabilirea fertilității terenurilor cu productivitate redusă, precum și după recultivarea terenurilor degradate în urma extragerii substanțelor minerale utile.

Persoanele fizice sau juridice care doresc să amplaseze obiecte pe terenuri cu sol fertil sunt obligate să ia măsuri înainte de executarea construcției obiectelor de decopertare selectivă a stratului de sol fertil, pe care să-l distribuie și să-l niveleze pe

terenuri neproductive sau slab productive, indicate de autoritățile administrației publice locale, în vederea punerii în valoare sau ameliorării acestor terenuri.

Terenurile cu destinație agricolă ale căror soluri au suferit schimbări cauzate de necesități de construcție, de extragerea substanțelor minerale, de efectuarea prospecțiunilor și explorărilor geologice și de alte lucrări urmează a fi recultivate.

Persoanele juridice sau fizice care execută lucrări ce conduc la deteriorarea stratului de sol fertil sunt obligate, după terminarea lucrărilor, să aducă din cont propriu terenurile în stare utilă pentru folosirea acestora conform destinației lor inițiale, cu suportarea cheltuielilor de elaborare a proiectului și de executare a lucrărilor de recultivare a terenurilor degradate în urma lucrărilor de construcție.

Autoritățile administrației publice locale sunt obligate să asigure controlul utilizării și protecției terenurilor din proprietate publică a acestora și a celor private.

Un rol special al APL în domeniul protecției terenurilor, în special, a celor degradate, este atribuit și reglementat de Legea nr. 1041/ 2000 pentru ameliorarea prin împădurire a terenurilor degradate. Sub incidența prezentei legi cad terenurile degradate, indiferent de tipul de proprietate, care pot fi ameliorate prin lucrări de împădurire în vederea protejării solului, refacerii echilibrului hidrologic și îmbunătățirii condițiilor de mediu.

SOLONEȚIZAREA ȘI SALINIZAREA SOLURILOR

În structura învelișului de sol al terenurilor arabile circa 25 mii ha ocupă solonețurile de stepă care se caracterizează prin fertilitate scăzută. În anii 1965-1990 s-au efectuat lucrări de ameliorare în ciclul a acestor soluri după o tehnologie specială, elaborată de Institutul „Nicolae Dimo”, esența căreia constă în aplicarea lucrării ameliorative a solului, amendarea gipsică și fertilizarea ameliorativă. Cercetarea pedoameliorativă în teren, proiectarea și realizarea proiectelor în natură se efectuau de la bugetul de stat. Gipsul se obținea de la cariera Criva, raionul Briceni, care în prezent nu mai lucrează pentru scopuri pedoameliorative. Astfel de lucrări, de asemenea, sunt prevăzute în „Programul complex de valorificare a terenurilor degradate și sporirea fertilității solurilor”, aprobat prin HG nr. 636/2003.

Link util:

www.akademos.asm.md/files/Starea%20de%20calitate%20a%20invelisului%20de%20sol%20si%20masuri%20de%20remediere.pdf

Identificarea terenurilor degradate, delimitarea și constituirea perimetrelor de ameliorare la nivelul localităților se face de către comisii, instituite prin deciziile consiliului raional sau al consiliului UTA Găgăuzia, sau al municipiului Chișinău și Bălți după caz, la propunerea șefului direcției (secției) protecția mediului și gestionarea resurselor naturale. Conform art. 9 Cod Funciar nr. 828/1991²⁹, atribuțiile în prevenirea degradării și protecția terenurilor sunt următoarele:

²⁹ Cod funciar nr. 828/1991

www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111939&lang=ro

APL I

- atribuirea terenurilor și înstrăinarea lor, fără schimbarea destinației acestora, în modul stabilit de lege;
- exercitarea controlului de stat asupra folosirii și protecției terenurilor, inclusiv asupra combaterii și prevenirii răspândirii buruienilor;
- ținerea cadastrului funciar în teritoriul din subordine;
- determinarea și atribuirea terenurilor pentru construcții și amplasarea lor, în conformitate cu legea;
- organizarea evaluării terenurilor conform metodicii unice, elaborate de Guvern.

Terenurile degradate, constituite în fonduri și propuse spre ameliorare prin împădurire, vor fi scoase, cu aprobarea Guvernului, din circuitul economic și vor fi înregistrate ca "terenuri destinate împăduririi".

Republica Moldova se bucură de o climă favorabilă și de un pământ fertil. Solurile Moldovei prezintă circa un miliard de tone de humus, 50 milioane tone de azot, 60 milioane tone de fosfor, 700 milioane tone de potasiu, conform Centrului Republican de Pedologie Aplicată. Pondere maximă în economie o deține sectorul agricol și baza pe care se produce jumătate din exporturile Republicii Moldova.³⁰

³⁰ Anuarul IPM 2020
http://ipm.gov.md/sites/default/files/2021-09/IPM_ANUAR_2020.pdf

APL II

- exercitarea controlului asupra folosirii și protecției terenurilor, inclusiv asupra combaterii și prevenirii răspândirii buruienilor (art. 86 Cod funciar);
- ținerea cadastrului funciar al raionului și municipiului, organizarea reglementării regimului proprietății funciare (art. 67 Cod funciar);
- elaborarea programelor, schemelor, proiectelor și planurilor de reglementare a regimului proprietății funciare pe teritoriul raionului și municipiului și asigurarea realizării lor (art. 70 Cod funciar);
- schimbarea destinației terenurilor agricole cu gradul de evaluare a fertilității naturale mai mic de 40, în cazul trecerii acestora în fondul silvic, la propunerea consiliilor unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi, în temeiul cererii proprietarului (art. 71 Cod funciar);
- determinarea și repartizarea terenurilor pentru construcții.

În completarea atribuțiilor generale din art. 8 din Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător, art. 34 prevede **atribuțiile specifice** ale autorităților administrației publice în economie, care, în comun cu instituțiile de ramură de cercetare, cu autoritățile pentru mediu și cu **autoritățile administrației publice locale, sunt obligate**:

Analiza datelor climatice naționale a relevat că frecvența secetelor în Republica Moldova pe o perioadă de 10 ani este de aproximativ 1-2 secete în partea de nord a țării; 2-3 secete în partea centrală și 5-6 secete în sud. În anul 1998, la 14 decembrie, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea Nr. 257-XIV „Privind aderarea Republicii Moldova la Convenția ONU pentru combaterea deșertificării în țările afectate grav de secetă și deșertificare”.

a) să propună producătorilor agricoli tehnologii nonpoluante de cultivare a plantelor, bazate pe principiile agriculturii ecologice, în măsură să asigure atât producțiile necesare de bună calitate, cât și protecția și ameliorarea calității solurilor; să creeze un sistem de asistență fitosanitară operativă pentru evaluarea corectă a stării culturilor, pentru aplicarea măsurilor adecvate și prevenirea utilizării greșite sau abuzive a substanțelor chimice și să asigure asistența tehnică agricolă;

b) să elaboreze și să implementeze programe anuale de combatere a eroziunii solului, subinundării, înmlăștinirii, salinizării, uscării excesive a terenurilor agricole, de prevenire și stopare a alunecărilor de teren, de menținere a potențialului diferențiat al terenurilor agricole în funcție de valorile naturale la nivelul de suportabilitate a ecosistemelor; să exercite o supraveghere sistematică asupra structurii culturilor agricole, asolamentelor și rotației lor pentru a se menține un bilanț pozitiv de humus și elemente nutritive în sol și a se reduce pierderile prin eroziune sub limita redistribuirii lui naturale de 5 t/ha pe an;

c) să estimeze terenurile cu regim hidro-tehnic secetos, să elaboreze tehnologii de majorare a efectului precipitațiilor, de folosire rațională a apei pentru irigații;

d) să constituie în perimetre de ameliorare terenuri agricole degradate, care pot fi reamenajate, să supravegheze efectuarea lucrărilor de revalorificare a acestor terenuri;

e) să organizeze un subsistem unic de monitoring al calității solurilor și agroecosistemelor pentru supravegherea calității solurilor.

f) să evalueze la timp și să evalueze schimbările neprevăzute, pentru elaborarea programelor și luarea măsurilor de corectare a tendințelor negative.

2) Resurse de apă

Apa face parte din domeniul public al statului.

Conform art. 4 din Legea apelor nr. 272/2011, apa reprezintă o resursă naturală regenerabilă, vulnerabilă și limitată, un element indispensabil pentru viață și societate, un factor determinant în menținerea echilibrului ecologic, o materie primă pentru activități productive, o sursă de energie și o cale de transport.

Terenul de sub apa iazului poate face parte atât din domeniul public, cât și din domeniul privat. Orice persoană fizică sau persoană juridică poate să construiască un iaz pe terenul care îi aparține cu drept de proprietate, fără bararea cursurilor de apă și doar în condițiile legislației în vigoare.

CALITATEA APEI POTABILE

Rețeaua Națională de Activiști PUNE UMĂRUL (RNA) este un grup civic, neafiliat politic, format din activiști din mai multe localități ale țării, cu experiență de soluționare a problemelor locale.

La moment, RNA desfășoară o campanie care își propune să asigure accesul locuitorilor din comunități la informație privind calitatea apei potabile pe care o consumă.

În 2021, membrii RNA, în parteneriat cu primăria mun. Cahul, au testat calitatea apei de la trei surse principale de apă care sunt mai des folosite de localnicii din s. Cotihana, localitate din componența municipiului Cahul – grădiniță, stadion, cișmeaua din centrul satului.

Ulterior, comunitatea a fost informată despre rezultatele testării prin tablă informativă afișate la sursele de apă și anume: la grădiniță apa este bună și poate fi folosită, la stadion e nevoie de tratat apă și curățat izvorul, iar la cișmea apa este rea și Centrul de Sănătate Publică nu recomandă consumarea apei din aceasta sursă.

Link util:
www.facebook.com/RNAPuneUmarul/posts/1269358483492599

Mai multe detalii despre RNA:
<http://puneumarul.md/reteaua-nationala-de-activisti-pune-umarul/>

Terenul fondului de apă este un bun indivizibil.

Lacul de acumulare, iazul și heleșteul se consideră corpuri de apă indivizibile constituite din următoarele bunuri: terenul pe care este situat corpul de apă, fâșia riverană de protecție a apelor și construcțiile hidrotehnice.

Totodată, potrivit art. 11 alin. (2), lit. b) a **Legii nr. 29/2018 privind delimitarea proprietății publice**, enunță, că de domeniului public al unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi aparțin corpurile de apă de suprafață și terenurile aferente acestora, terenurile fondului apelor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, inclusiv terenurile fâșiilor riverane de protecție a apelor, digurile de apărare împotriva inundațiilor, sistemele de irigare și desecare, terenurile aferente, alte construcții hidrotehnice proprietate a unității administrativ-teritoriale, cu excepția bunurilor prevăzute la art. 9 alin. (2) lit. b).

Conform art. 5 din Legea nr. 272/2011, gestionarea eficientă a resurselor de apă ale Republicii Moldova se efectuează în baza bazinului hidrografic Nistru situat pe teritoriul Republicii Moldova și a bazinului hidrografic Dunărea–Prut și Marea Neagră situat pe teritoriul Republicii Moldova, numite districte ale bazinelor hidrografice.

Districtul bazinului hidrografic este principala unitate de gestionare a bazinelor hidrografice și a apelor subterane asociate lor. Hotarele districtelor bazinelor hidro-

grafice, precum și hotarele subbazinelor și hărțile speciale în care sunt determinate se aprobă de Guvern.

Districte ale bazinelor hidrografice în Republica Moldova sunt:

- a) districtul bazinului hidrografic Nistru;
- b) districtul bazinului hidrografic Dunărea–Prut și Marea Neagră.

În cadrul districtelor bazinelor hidrografice pot fi formate subbazine.

În completarea atribuțiilor generale prevăzute în art. 9 și art. 10, din Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător, art. 46 prevede atribuțiile specifice ale autorităților administrației publice locale, care, în comun cu autoritățile pentru mediu și pentru sănătate, autoritățile pentru resursele acvatice și cu instituțiile de ramură de cercetare sunt obligate:

a) să mențină sub control strict debitele captate, folosirea și evacuarea apei în toate domeniile de folosire a ei, să obțină reducerea necesarului de apă tehnologică, creșterea gradului de reciclare a acesteia, respectarea normelor specifice de consum, evitarea risipei și a pierderilor de apă. Pierderile prin neglijență sau prin folosirea nerațională a apei le recuperează persoanele fizice și juridice conform taxelor stabilite;

b) să aplice, conform legii, măsurile necesare pentru prevenirea eutrofizării neechilibrate a apelor de suprafață și a poluării apelor subterane cu nitrați, pesticide și alte produse toxice, și, în acest scop, să exercite controlul asupra respectării nor-

melor de ambalare, transportare, depozitare, a regulilor de manipulare și utilizare a acestora pe anumite suprafețe, mai ales pe cele situate în zonele de protecție a cursurilor și bazinelor de apă;

c) să asigure respectarea regimului special de gestionare a zonelor de protecție și a zonelor sanitare, limitrofe cursurilor râurilor, pâraielor, lacurilor, construcțiilor hidrotehnice și de acumulare a apei, să nu admită în zonele de protecție hidrogeologică lucrări și activități ce vin în contradicție cu regimul zonelor de protecție și a zonelor sanitare;

d) să supravegheze în permanență starea izvoarelor, pâraielor, râurilor mici, apelor subterane, a biocenozelor lor naturale, a zonelor adiacente, să aplice, conform legii, măsuri de prevenire a poluării și degradării lor, să întreprindă lucrări de restabilire a biosistemelor afectate;

e) să identifice și să propună, pentru a fi declarate drept zone protejate, conform legii, sectoarele acvatice și terenurile mlăștinoase cu biocenoze reprezentative sau cu populații ale unor specii endemice, rare sau periclitare, autohtone sau migratoare.

În conformitate cu Hotărîrea Guvernului nr. 775/2013 „Cu privire la hotarele districtelor bazinelor și subbazinelor hidrografice și hărțile speciale în care sunt determinate”, în scopul asigurării implementării mecanismului de gestionare a resurselor de apă pe principiul bazinier, au fost stabilite hotarele a două districte ale bazinelor hidrografice: Nistru (74% din populație locuiesc în acest district) și Dunărea–Prut și Marea Neagră (26 % din populație).

"APA – IZVORUL VIETII"

În anul 2018, Primăria mun. Chișinău a organizat o acțiune cu genericul Săptămâna apei curate.

Astfel, autoritățile administrației publice locale din Chișinău au realizat acțiuni privind ameliorarea stării surselor și îmbunătățirea calității apei potabile: inventarierea, amenajarea, curățarea și dezinfectarea fântânilor și izvoarelor.

Primăriile orașelor, comunelor și satelor din componența municipiului, în comun cu Centrul de Sănătate Publică din Chișinău, au organizat controale de laborator a calității apei din fântâni și izvoare și, în funcție de rezultate, au realizat acțiuni de îmbunătățire a acestor indicatori sau au interzis utilizarea apei din sursele respective.³¹

APL își realizează atribuțiile (competențele) numai în raport cu corpurile de apă de suprafață și terenurile aferente acestora, terenurile fondului apelor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale. Întrucât gestionarea resurselor de apă ale Republicii Moldova se efectuează în baza bazinelor hidrografice, competența APL în acest domeniu este limitată. Potrivit art. 11 din Legea nr. 272/2011 autoritățile administrației publice locale au următoarele atribuții:

- întrețin și gestionează corpurile de apă de suprafață, zonele și fâșiile de

protecție a apelor aflate în gestiune, conform art. 50 alin. (4);

- își delegă reprezentanții în comitetul districtului bazinului hidrografic;
- informează societatea civilă și părțile interesate despre anumite aspecte din domeniul apelor, inclusiv despre restricțiile și interdicțiile folosinței apelor;
- creează, în colaborare cu asociații obștești, comitete subbazinale ale râurilor mici;
- realizează alte sarcini prevăzute de lege.

Suplimentar la atribuțiile enunțate, în conformitate cu art. 50 din Legea apelor, autoritățile administrației publice locale asigură întreținerea corpurilor de apă de suprafață, a zonelor și a fâșiilor de protecție ca un serviciu public obligatoriu.

Întreținerea corpurilor de apă de suprafață, a zonelor și a fâșiilor de protecție, care se bazează pe respectarea obiectivelor de mediu pentru ape menționate la art. 38, include:

- consolidarea malurilor de râuri, a albiilor corpurilor de apă;
- asigurarea capacității de evacuare a albiilor de râuri și înlăturarea aluviunilor excedentare;
- înlăturarea vegetației excesive din albia minoră;
- întreținerea apelor navigabile în stare navigabilă;
- înlăturarea obiectelor și a deșeurilor de la suprafața apei, de pe terenurile fondului de ape;
- inventarierea anuală și evaluarea stării construcțiilor hidrotehnice ale iazurilor și lacurilor antropice din țară.

Autoritatea administrativă de gestionare a apelor este responsabilă de întreținerea corpurilor de apă de suprafață, a zonelor și a fâșiilor de protecție, precum și a construcțiilor hidrotehnice stabilite de Guvern.

Autoritățile administrației publice locale, alți posesori privați sunt responsabili de întreținerea corpurilor de apă de suprafață, a zonelor și a fâșiilor de protecție, precum și a construcțiilor hidrotehnice aflate în gestiunea lor.

Poluarea sau poluanții care afectează sursele de apă pot fi clasificate după natura lor, sau după proveniență. Astfel, se pot deosebi: – poluarea fizică (termică, radioactive, cu particule solide); – poluarea chimică (derivati ai carbonului și hidrocarburilor, sulfului, azotului, materiilor plastice, pesticide și alți compuși organici de sinteză, fluoruri, metale grele, materii organice fermentabile, etc.); – poluare biologică (dejecții organice, agenți patogeni, bacterii și virusuri infectioase etc.).³²

3) Spații verzi și vegetație

Regimul juridic al spațiilor verzi ale localităților urbane și rurale este reglementat de Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător și **Legea nr. 591/1999 cu privire la spațiile verzi ale localităților urbane și rurale**.

Spațiul verde – reprezintă un sistem armonizat arhitectural, format din elemente ale complexelor peisagistice intravilane și extravilane ale localităților urbane și rurale (peisaje naturale, sectoare ale cursurilor de apă și bazine acvatice, construcții rutiere, horticoale, locative), important din punct de vedere estetic, biologic și

ecologic, care include, de regulă, o comunitate de vegetație (lemnoasă arborescentă, arbustivă, floricolă și erbacee) și animale.

Conform art. 11 alin. (2) lit. b) al Legii nr. 29/2018 privind delimitarea proprietății publice, piețele, parcurile, scuarurile, grădinile publice, ariile naturale și alte spații verzi, piețele comerciale, târgurile, zonele de agrement, obiectivele sportive ale administrației publice locale și terenurile aferente acestora reprezintă domeniul public al unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și domeniul public al municipiilor Chișinău și Bălți.

ÎNVERZIREA PLAIULUI

O atenție deosebită se acordă măsurilor efectuate în cadrul lunărilor de înverzire a plaiului „Un arbore pentru dănuirea noastră”, îndeosebi activităților de plantare a arborilor. Pe teritoriul localităților Republicii Moldova, în anul 2019, în scuarurilor, parcurilor, teritoriile adiacente caselor de locuit, școlilor, grădinițelor și altor instituții, în preajma străzilor din orașe și sate, s-au plantat 106,8 mii de arbori și arbuști de diferite specii. Pe teritoriul mun. Chișinău s-au plantat 42,3 mii de arbori și arbuști de diferite specii. Întreprinderile Silvice ale Agenției „Moldsilva” au plantat culturi silvice în fondul forestier pe o suprafață de 1076 ha.³³

Autoritățile Publice Locale sunt gestionari a circa 100 mii ha de păduri și perdele forestiere. În conformitate cu Articolul 9 (și parțial alte articole) al Codului silvic, APL-urile au anumite obligații în ceea ce privește gestionarea pădurilor, printre care se numără organizarea și coordonarea folosinței, gestionării, reabilitării și protecției vegetației forestiere aflate în gestionarea lor.

³¹ www.moldova.org/saptamana-apei-curate-a-pa-izvorul-vietii-la-chisinau-fantanile-si-i-voarele-vor-fi-verificate-curate-si-amenajate/

³² Anuarul IPM 2020
http://ipm.gov.md/sites/default/files/2021-09/IPM_ANUAR_2020.pdf

³³ Anuarul IPM 2020

Importanța spațiilor verzi este condiționată de următoarele funcții:

- îmbunătățirea calității mediului prin reducerea poluanților și îmbogățirea atmosferei cu oxigen;
- conservarea resurselor de apă, combaterea eroziunii solurilor și alunecărilor de teren;
- reducerea zgomotului;
- influența pozitivă asupra stării de sănătate fizică și psihică a oamenilor;
- armonizarea peisajelor artificiale cu cele naturale;
- îmbunătățirea aspectului estetic-arhitectural al localităților;
- crearea cadrului adecvat practicării sportului, turismului și altor activități recreative.

PLANTAȚII FORESTIERE DE PROTECȚIE

În toamna anului 2020, UCIP IFAD a oferit satului Nișcani din raionul Călărași tot suportul necesar, inclusiv financiar pentru înființarea fâșiei, iar pentru o bună creștere și dezvoltare a plantației primăria va efectua lucrări de întreținere pe parcursul a cel puțin 3-5 ani. Plantarea și întreținerea este realizată în comun cu specialiștii de la Întreprinderea pentru Silvicultură Călărași. La plantarea celor șapte ha de plantație, au fost utilizate următoarele specii: tei, sofora, arțar, frasin, ulm.

Înființarea plantației forestiere de protecție a fost realizată în mai multe scopuri. În primul rând, din motive legate de ecologie și protecția mediului. La marginea satului se află o gunoiște și această plantație va servi drept barieră naturală între gunoiște și sat.

Link util:

<https://www.ucipifad.md/success/petru-sorici-primar-am-plantat-7-hectare-de-fa-sii-forestiere-cred-ca-fiecare-sat-trebuie-s-o-faca/>

Campania Națională de Împădurire 2021 a fost lansată la data de 13 noiembrie. Potrivit rapoartelor, în fondul forestier gestionat de Agenția „Moldsilva”, în toamna anului 2021, activitățile de împădurire/reîmpădurire a terenurilor au cuprins o suprafață de cca. 1363 ha, dintre care, lucrări de plantare parcurse pe o suprafață de 228,0 ha, lucrări de ajutorare a regenerării naturale pe o suprafață de 242,3 ha și completări pe o suprafață de 893,0 ha. Măsurile sunt luate în vederea realizării unor scopuri ambițioase de atingere a echilibrului ecologic din regiune, gradul de împădurire a țării să ajungă la 20% sau 25%.

Agenția „Moldsilva” propune să fie promovate în cadrul lucrărilor de împădurire specii de arbori și arbuști mai adaptați la condițiile noastre de secetă din ultimii ani. În 2021, suprafața acoperită cu păduri din fondul forestier constituia cca. 381,8 mii ha (inclusiv 51,3 mii ha ale APL), adică 11,4% din teritoriul țării. Conform distribuției fondului forestier, cele mai mari terenuri acoperite cu păduri se atestă în raioanele Hâncești, Orhei, Strășeni, Călărași, Ungheni. Procesul de regenerare și extindere a suprafețelor împădurite este coordonat de Ministerul Mediului. Organele administrației publice locale asigură participarea agenților economici, studenților/elevilor, altor categorii de cetățeni la realizarea acțiunilor de plantare. De asemenea, actori din societatea civilă vin cu contribuții în sprijinirea inițiativelor de plantare a pădurii.³⁴

³⁴ www.mediu.gov.md/ro/content/3646?fbclid=IwAR0G2KkD9LjNB0Rt-jY-cGniQ0Oe7V7o4EDZR9zkT8L_jmLLpoPTlSLze1Y

În completarea **atribuțiilor generale** prevăzute în art. 9 și art. 10 din Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător, art. 60 din aceeași lege prevede **atribuțiile specifice** ale autorităților pentru mediu, care, **în comun cu autoritățile administrației publice locale**, exercită controlul asupra colectării plantelor, pescuitului, vânătorii, numai în limitele nepericlitării potențialului de reproducere a diferitelor specii de plante și animale. Sunt interzise colectarea plantelor, pescuitul și vânătorii speciilor introduse în Cartea Roșie.

Conform art. 10 din Legea nr. 591/1999, autoritățile administrației publice locale:

- elaborează, coordonează cu autoritatea centrală pentru mediu și adoptă actele normative locale privind dezvoltarea și protecția spațiilor verzi; participă la elaborarea actelor legislative în domeniu;
- aplică normele tehnice, economice și juridice care asigură respectarea regimului spațiilor verzi;
- repartizează noi terenuri pentru extinderea spațiilor verzi;
- precizează, în comun cu organele subordonate autorității centrale pentru mediu, și stabilesc hotarele spațiilor verzi;
- înființează și întrețin noi spații verzi;
- organizează evidența și reglementează folosirea spațiilor verzi;
- finanțează activitățile legate de dezvoltarea, paza și protecția spațiilor verzi;
- respectă prevederile amenajamentelor în domeniu;
- asigură regenerarea pădurilor-parc și a altor categorii de spații verzi, împădurirea terenurilor libere;

- respectă tehnologiile corespunzătoare la executarea lucrărilor de creare și întreținere a spațiilor verzi;
- organizează paza și protecția spațiilor verzi;
- țin cadastrul și efectuează monitorizarea spațiilor verzi;
- asigură starea fitosanitară convenită a spațiilor verzi, indiferent de apartenența acestora, organizând acțiunile necesare pentru depistarea, prevenirea și combaterea bolilor și dăunătorilor;
- asigură protecția spațiilor verzi în baza programelor privind folosirea, regenerarea, paza și protecția acestora și include un complex de măsuri organizatorice și economice;
- țin registrul local al spațiilor verzi.

Majoritatea terenurilor acoperite cu păduri (87,2%) se află în proprietatea statului, restul fiind deținute de primăria (12,2%) și doar 0,6% de proprietari privați.³⁵

Crearea, reconstrucția, renovarea și reparația capitală a spațiilor verzi se înfăptuiesc în baza unui proiect dendrologic sau amenajament silvic și a documentației de urbanism și amenajare a teritoriului, elaborate de APL cu avizul expertizei ecologice de stat.

³⁵ Anuarul IPM 2020
www.ipm.gov.md/sites/default/files/2021-09/IPM_ANUAR_2020.pdf

Conform art. 30 din Legea nr. 591/1999, amenajarea spațiilor verzi se efectuează conform unui sistem unic, de către serviciile speciale de amenajament silvic, în baza contractului cu autoritățile publice locale, o dată la 10 ani, din contul bugetelor locale, și include următoarele lucrări:

- delimitarea hotarelor și organizarea internă a teritoriilor;
- executarea de lucrări topografico-geodezice și de cartografiere specială;
- inventarierea, prin determinarea compoziției și vârstei arboreturilor, a caracteristicilor calitative și cantitative;
- stabilirea terenurilor care necesită efectuarea lucrărilor de îngrijire, de igienă și de reconstrucție, a măsurilor de regenerare, ameliorare, pază și protecție și a altor măsuri, precum și determinarea ordinii și modalităților de executare a lor;
- determinarea volumului tăierilor de îngrijire, de igienă, de reconstrucție și a altor lucrări silvice;
- stabilirea volumului de măsuri des-

Regnul vegetal (lume vegetală)- totalitatea speciilor și comunităților de plante spontane răspândite într-un anumit teritoriu. Obiectele regnului vegetal folosite în interes public constituie obiectul exclusiv al proprietății publice.

tinute regenerării, apărării împotriva incendiilor, bolilor și dăunătorilor, precum și a volumelor altor lucrări;

- inventarierea și evaluarea stării construcțiilor utilitare și ornamentale.

Ținerea cadastrului spațiilor verzi se efectuează de către **autoritățile administrației publice locale** în baza amenajamentelor, inventariierilor și cercetărilor, conform

unui sistem unic, și este coordonată cu organele teritoriale ale autorității centrale pentru mediu.

Cadrul legal în domeniul conservării, protecției, restabilirii și folosinței obiectelor

AMENAJAREA SPAȚIILOR VERZI ÎN UNITĂȚILE ȘCOLARE

În orașul București s-a amenajat spațiul verde din curtea Liceului Tehnologic "Constantin Brâncuși". Au fost plantați pe margini arbori de tei și paltini, care în zilele călduroase de vară oferă răcoare sălilor de clasă. În centrul spațiului verde au fost amenajate trei rânduri în mijlocul cărora s-au plantat magnolia și liliac, precum și narcise, lalele, trandafiri, bujori, dalii și tufanele. Din loc în loc au fost plantate tufe de iasomie și forsythia. Căile de acces au fost mărginite cu gard viu. Pentru amenajarea spațiului verde s-a ținut cont și de rolul estetic și psihologic al acestuia.

Link util:

<https://www.sinuc.utilajutcb.ro/TV11.pdf>

regnului vegetal, precum și competențele autorităților publice de toate nivelurile și ale instituțiilor științifice din domeniu este reprezentat de **Legea regnului vegetal nr. 239/2007**.

Conform art. 9 din Legea nr. 239/2007, de competența autorităților administrației publice locale ține:

- a) exercitarea controlului asupra stării, protecției și folosinței obiectelor regnului vegetal la nivel local;
- b) organizarea evidenței și ținerii registrelor locale ale obiectelor regnului vegetal;
- c) asigurarea aplicării normelor tehnice, economice și juridice în vederea respectării regimului de pază și de protecție a obiectelor regnului vegetal

Spațiile verzi sunt de o mare importanță

pentru dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova. Procesul de degradare a spațiilor verzi este dăunător prin faptul că diminuează atât cantitatea, cât și calitatea beneficiilor pe care acestea le pot oferi populației locale și mediului înconjurător. Stoparea acestui proces are o importanță deosebită pentru protecția mediului și păstrarea biodiversității. Republica Moldova este una dintre țările europene cu cea mai mică rată de împădurire.³⁶

Legea nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat prevede **atribuții specifice pentru autoritățile administrației publice locale**:

- Furnizează autorității centrale pentru mediu datele necesare monitoringului ecologic;
- Asigură respectarea în teritoriu a legislației ecologice;
- Iau măsuri de pază și protecție, de refacere și reconstrucție ecologică în limitele următoarelor obiecte și complexe din fondul ariilor protejate: monument al naturii, rezervație naturală, rezervație peisajeră (de peisaj geografic), rezervație de resurse, arie cu management multifuncțional, monument de arhitectură peisajeră;
- Declară drept arii naturale protejate anumite spații naturale din teritoriu, care urmează să fie incluse în documentațiile urbanistice și de amenajare a acestuia;
- Marchează în natură cu borne hotarele terenurilor din zona de protecție a ariilor naturale protejate (în comun cu Inspectoratul pentru protecția mediului);
- Finanțează monumentele naturii, rezervațiile naturale, rezervațiile peisa-

³⁶ Anuarul IPM 2020
http://ipm.gov.md/sites/default/files/2021-09/IPM_ANUAR_2020.pdf

jere (de peisaj geografic), rezervațiile de resurse; ariile cu management multifuncțional; monumentele de arhitectură peisajeră.

AMENAJAREA SPAȚIILOR VERZI

În anul 2019, primăria Șeptelici a întreprins mai multe acțiuni: a fost înființat un miniscuar în care s-au plantat 100 de puiți de nuc oferți de Inspectoratul pentru Protecția Mediului și achitați din Fondul Ecologic Național; a fost amenajat depozitul autorizat al localității pentru acumularea deșeurilor municipale; au fost procurate și instalate tomberoane pentru acumularea temporară a deșeurilor din gospodăriile cetățenilor.³⁷

Fășile verzi purifică aerul. Un copac poate absorbi până la 150 de kilograme de dioxid de carbon pe an. Tot spațiile verzi mențin și protejează biodiversitatea urbană, îmbunătățesc retenția apei și reduc șuvoaiele care ajung pe străzi în timpul ploilor. Dincolo de impactul asupra mediului înconjurător, copacii, arbuștii și florile oferă spațiu de socializare, activitate și odihnă. Accesul la natură îmbunătățește somnul, reduce stresul și emoțiile negative. Aflarea în natură stimulează diferite aspecte ale gândirii, inclusiv atenția, memoria și creativitatea. Astfel, conform datelor oficiale, în anul 2018, fiecare locuitor al mun. Chișinău avea acces la 52,6 metri pătrați de spațiu verde, ceea ce, conform recomandărilor OMS, pare a fi o suprafață rezonabilă. În suburbii, situația este variată. Vadul lui Vodă are peste 1000 de metri pătrați per locuitor de spațiu verde, pe când Durleștiul este sub minimumul recomandat de OMS cu doar 8,4 metri pătrați.

Link util: <https://date.primariaimea.md/spatii-verzi/>

³⁷ Anuarul IPM 2020
http://ipm.gov.md/sites/default/files/2021-09/IPM_ANUAR_2020.pdf

PLANURI LOCALE DE ACȚIUNI PRIVIND PROTECȚIA MEDIULUI

APL Tigheci din raionul Leova a beneficiat de asistența Suediei în cadrul proiectului PNUD “Comunități rezistente la schimbările climatice prin abilitarea femeilor” pentru aplicarea legislației legate de climă și mediu și integrarea aspectelor de gen în Strategia de Dezvoltare Comunitară a localității.

Cu ajutorul asistenței oferite, au fost identificate riscurile de vulnerabilitate la schimbările climatice și de mediu, caracteristice comunei Tigheci, cum ar fi:

- Diminuarea producției agricole ca urmare a fenomenelor climatice severe;
- Eroziunea, salinizarea și deșertificarea solului;
- Secarea și poluarea apelor;
- Imposibilitatea de a vinde producția locală;
- Dispariția unor specii de insecte și animale;
- Creșterea numărului de boli cauzate de vremea caniculară și de poluarea aerului;
- Creșterea incidenței malnutriției și a bolilor infecțioase transmise prin apă și prin alimente, în special, în rândul femeilor și fetelor.

Ca răspuns la riscurile identificate, membrii comunității implicați în procesul de planificare au identificat o serie de măsuri de prevenire și atenuare a acestor riscuri care urmează a fi reziliate de autoritatea publică locală în următoarea perioadă:

1) Trecerea la practici agronomice care re-

- duc pierderea apei din sol;
- 2) Aprovizionarea centralizată cu apă;
- 3) Colectarea apelor pluviale;
- 4) Extinderea sistemului de irigare;
- 5) Construirea stației de epurare și a rețelei de canalizare;
- 6) Curățarea periodică a r. Ialpujel;
- 7) Construirea digurilor la iazurile din sat;
- 8) Lichidarea focarelor de poluare a apelor subterane și de suprafață;
- 9) Monitorizarea grupurilor de risc și a populației vulnerabile;
- 10) Elaborarea protocoalelor de tratament pentru problemele medicale cauzate de climă;
- 11) Colectarea selectivă a deșeurilor;
- 12) Modernizarea sistemului actual de supraveghere a bolilor cauzate de climă;
- 13) Asigurarea unui acces mai bun la asistența medicală pentru grupurile vulnerabile;
- 14) Formarea comportamentelor responsabile și de supraviețuire a bărbaților și femeilor în situațiile unor fenomene hidrometeorologice extreme;
- 15) Includerea dimensiunii de gen în programele și proiectele privind apa și salubritatea, sănătatea, educația, în contextul eventualelor schimbări climatice.

Ulterior, o sinteză a propunerilor de completare a Strategiei de Dezvoltare Comunitară a fost prezentată Consiliului local Tigheci pentru aprobare. Documentul a fost elaborat într-un cadru participativ larg.

Link util:

<https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/projects/sustainable-resilient-communities-through-women-empowerment.html>

4) Managementul deșeurilor

Gestionarea deșeurilor municipale presupune colectarea, transportarea, valorificarea și eliminarea acestora, inclusiv supravegherea acestor operațiuni și întreținerea ulterioară a amplasamentelor de eliminare.

În Republica Moldova responsabilitatea pentru gestionarea deșeurilor municipale aparține administrațiilor publice locale, care în limita resurselor financiare aprobate în acest scop de către consiliul local pe anul bugetar respectiv, sunt abilitate cu dreptul de a asigura crearea unui sistem eficient de gestiune integrată a deșeurilor municipale, însă potențialul financiar al acestor autorități este redus.

În completarea atribuțiilor generale prevăzute în art. 9 și art. 10, din Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător, art. 69 din aceeași lege prevede atribuțiile specifice ale autorităților administrației publice locale, care, în comun cu autoritățile pentru mediu și pentru sănătate, sunt obligate:

- a) să admită depozitarea deșeurilor de orice fel - menajere, industriale și agricole, a nămolurilor reziduale, provenite din activități industriale, agrozootehnice și urbane, a molozului rezultat din construcții, numai în perimetre special amenajate cu acordul proprietarilor funciari, - avându-se în vedere protecția terenurilor limitrofe apelor de suprafață și freactice, a așezărilor umane, a zonelor de interes turistic și peisagistic, precum și recultivarea terenurilor după epuizarea capacităților lor în scopul depozitării deșeurilor;
- b) să stabilească limitele anuale de depozitare a deșeurilor pe teritoriul comunei (statului), orașului, județului (raionului), municipiului, să supravegheze respectarea

regimului perimetrelor de depozitare și a standardelor tehnice de păstrare, prelucrare, ardere, îngropare a deșeurilor;

c) să controleze permanent în intravilan și extravilan, inclusiv pe terenurile din perimetrele obiectivelor economice și sociale, modul de respectare a legislației cu privire la protecția mediului, a Regulamentului privind modul de utilizare și nimicire a materialelor și deșeurilor toxice, să sancționeze persoanele fizice și juridice responsabile de încălcarea acestora.

Legea nr. 1402/2002 privind serviciile publice de gospodărie comunală susține și promovează parteneriatele și asociațiile intermunicipale pentru înființarea și funcționarea de sisteme pentru transportarea deșeurilor, tomberoane, etc. În conformitate cu prevederile art. 3, alin.1 și art.12, din Legea 1402/2002, **salubritatea și înverzirea localităților** este un serviciu public de gospodărie comunală, care trebuie să îndeplinească următoarele condiții esențiale:

- satisfacerea cerințelor consumatorilor în ceea ce privește cantitatea și calitatea serviciilor furnizate/prestate potrivit prevederilor contractuale;
- funcționarea optimă, în condiții de siguranță, rentabilitate și eficiență economică, a construcțiilor, instalațiilor tehnologice, echipamentelor funcționale și dotărilor specifice corespunzător parametrilor tehnologici proiectați și în conformitate cu caietele de sarcini și cu instrucțiunile de exploatare;
- protecția domeniului public și a mediului prin respectarea reglementărilor legale;
- informarea și consultarea cetățenilor în vederea protejării sănătății populației care beneficiază de serviciile respective.

PROBLEMATICA

Eliminarea deșeurilor municipale se realizează preponderent prin depozitarea pe sol. Conform datelor disponibile, în anul 2020 erau în funcțiune 1136 depozite de deșeuri cu suprafața de 1220,55 ha. Depozite de deșeuri au fost organizate practic în fiecare localitate de către autoritățile publice locale. Actualmente suprafața depozitelor care sunt exploatate conform deciziilor consiliilor locale constituie 1052,60 ha. În unele cazuri depozitele de deșeuri sunt localizate în zona de protecție a obiectivelor acvatice, în zona sanitară a sectorului locativ. Astfel, în zona de protecție a corpurilor de apă sunt amplasate 164 depozite de deșeuri municipale, care reprezintă o sursă de poluare a acestora. Totodată 292 depozite de deșeuri sunt amplasate la o distanță mai mică de 500 m față de sectorul locativ, îndeosebi în sectorul rural, fapt care provoacă incomodități, iar uneori pun în pericol sănătatea populației din localitățile respective.³⁸

MANAGEMENTUL DEȘEURILOR

Primăria s. Borogani, raionul Leova întreprinde măsuri concrete privind prevenirea poluării mediului înconjurător și dezvoltarea unui serviciu de management durabil al deșeurilor. În 2021, s-au pus bazele serviciului de colectare a deșeurilor solide în satul Borogani, în cadrul proiectului „MĂ IMPLIC”, finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și implementat de Skat Consulting Ltd. Unul din primii pași a fost crearea Echipei de Inițiativă Comunitară care a elaborat, în mod participativ, conceptul general al serviciului. Astfel, în scopul reducerii cantității de deșeuri care

ajunge la groapa de gunoi, dar și pentru a transforma deșeurile reciclabile în resurse, membri grupului, optează pentru colectarea selectivă a deșeurilor, astfel garantând protecția mediului.

De asemenea, în cadrul proiectului, precum și din contribuția comunității, va fi acoperită o parte considerabilă din cheltuielile necesare pentru procurarea autospecialei, amenajarea gunoștii autorizate, asigurarea accesului către gunoște, procurarea pubelelor pentru deșeul menajer, etc. Totodată, va fi îmbunătățit cadrul regulator (regulament, statut etc.) privind activitatea ÎM „Servicii Comunitare Borogani”, responsabilă de organizarea și funcționarea serviciului de gestionare a deșeurilor. Suplimentar, cu suportul financiar al USAID, va fi achiziționat echipamentul necesar pentru a presa plasticul colectat.

Ca pas următor, în cadrul proiectului PNUD „Comunități rezistente la schimbări climatice prin abilitarea femeilor”, finanțat de Suedia, urmează a fi creat serviciul de colectare a deșeurilor solide, prin responsabilizarea și implicarea cetățenilor. În cadrul proiectului vor fi achiziționate 900 de pubele pentru colectarea deșeurilor reciclabile pentru gospodării, care ulterior va fi colectat și vândut companiilor care colectează deșeuri solide reciclabile. Colectarea separată a deșeurilor menajere se va face în pubele de 80 litri și a deșeurilor reciclabile/sticlă, plastic - direct în gospodăriile casnice (câte 2 per gospodărie) și câte 2 pubele 120 l. pentru instituții publice și agenți economici.

Pentru serviciul de colectare și evacuare a deșeurilor menajere, cetățenii vor achita taxa pentru salubritate, aprobată în Regulamentul de salubritate, conform deciziei anuale a Consiliului Local, precum și plata pentru serviciul de colectare a deșeurilor persoanelor juridice.

Sursa: APL Borogani

Autoritățile administrației publice locale contribuie, în limitele competențelor stabilite de prezenta lege, la stabilirea unui sistem de management integrat al deșeurilor la nivel regional, asigură cooperarea regională în vederea constituirii asociațiilor regionale de management al deșeurilor.

Potrivit art. 17 alin. (1) din Legea nr. 1402/2002, gestionarea serviciilor publice de gospodărie comunală se organizează și se realizează prin:

- a) gestiune directă;
- b) gestiune delegată.

În cadrul **gestiunii directe**, autoritățile administrației publice locale își asumă nemijlocit toate sarcinile și responsabilitățile privind organizarea, conducerea, gestionarea, administrarea, exploatarea, funcționarea și finanțarea serviciului, prin compartimente specializate organizate în cadrul autorităților administrației publice locale.

În cazul **gestiunii delegate**, autoritățile administrației publice locale pot apela la unul sau la mai mulți operatori cărora le poate fi încredințată gestiunea serviciului, prin **contract de delegare a gestiunii**, precum și administrarea și exploatarea sistemelor publice tehnico-edilitare.

Competența și atribuțiile autorităților publice centrale de specialitate și ale administrației publice locale în gestionarea deșeurilor sunt stabilite prin Legea nr. 209/2016 privind deșeurile.

Responsabilitățile autorităților administrației publice locale în asigurarea colectării și transportării deșeurilor municipale solide le revin serviciilor de salubritate. În

majoritatea localităților există deja unele elemente ale sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor, iar operatorii de gestionare a deșeurilor la nivel de orașe uneori își extind activitatea și în sate. Acești operatori dețin, prin contract de delegare, patrimoniu sub formă de terenuri pe care sunt amplasate depozitele de deșeuri, autotobasculante/ mijloace de transport specializate pentru transportarea deșeurilor, tomberoane, etc.

Art. 11 din Legea nr. 209/2016 privind deșeurile, instituie **atribuții specifice** pentru **autoritățile administrației publice locale** în domeniul gestionării deșeurilor, care, în limita resurselor financiare aprobate în acest scop de către consiliul local pe anul bugetar respectiv, realizează următoarele activități:

- a) crearea unui sistem eficient de colectare, de asigurare etapizată a condițiilor pentru colectare separată și de transportare a deșeurilor și stabilirea modului de funcționare a acestuia;
- b) alocarea terenurilor necesare pentru colectarea separată a deșeurilor, inclusiv pentru colectarea deșeurilor de produse supuse reglementărilor de responsabilitate extinsă a producătorului, dotarea acestora cu containere specifice tipurilor de deșeuri, precum și funcționalitatea acestora;
- d) amenajarea unor spații speciale pentru depozitarea deșeurilor colectate separat, dimensionate corespunzător, pentru a asigura protecția mediului și a sănătății populației;
- e) depozitarea deșeurilor municipale doar în locurile special amenajate în corespundere cu documentația de urbanism;
- g) evidența datelor și informațiilor privind deșeurile și gestionarea deșeurilor

38 Anuarul IPM 2020

http://ipm.gov.md/sites/default/files/2021-09/IPM_AN-UR_2020.pdf

municipale colectate de la populație, de la unitățile comerciale și instituții, în bază de contract, raportând anual aceste date, prin intermediul operatorilor de gestionare a deșeurilor municipale, Ministerul Mediului în conformitate cu metodologia de ținere a evidenței și de transmitere a informației, aprobată de Guvern.

În conformitate cu prevederile art.17 din Hotărârea de Guvern nr. 501 din 29.05.2018 pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la ținerea evidenței și transmiterea datelor și informațiilor despre deșeuri și gestionarea acestora, operatorii care gestionează deșeurile municipale vor raporta anual Agenției de Mediu:

- 1) datele și informațiile despre deșeuri și gestionarea acestora pe care le primesc de la deținătorii de deșeuri;
- 2) denumirea și codul localității, conform Clasificatorului unităților administrativ-teritoriale al Republicii Moldova – CUATM (cu specificarea profilului teritorial, inclusiv rural/urban);
- 3) numărul populației și numărul gospodăriilor care beneficiază de salubritate (cu specificarea profilului teritorial, inclusiv rural/urban).

Totodată, art.18 din prezenta hotărâre stipulează exact atribuțiile ce revin APL-urilor privind actualizarea datelor și informațiilor despre deșeuri și gestionarea acestora în vederea:

- 1) identificării deficiențelor în datele și informațiile prezentate;
- 2) utilizării datelor și informațiilor prezentate pentru monitorizarea performanțelor de gestionare a deșeurilor, a politicilor de dezvoltare și de planificare a noilor inițiative, precum și pentru promovarea

altor inițiative de protecție a mediului.

În corespundere cu prevederile art. 35 din Legea 209/2016 privind deșeurile, autoritățile administrației publice locale în baza Programului național pentru gestionarea deșeurilor elaborează Programele locale de gestionare a deșeurilor.

Conținutul acestor programe este elaborat în strictă corespundere cu obiectivele și măsurile prevăzute de Programul național pentru gestionarea deșeurilor. Aceste programe locale se vor elabora în termen de un an de la data aprobării Programului național pentru gestionarea deșeurilor. Un Program local de gestionare deșeuri reprezintă principalul instrument de planificare strategică a gestiunii deșeurilor la nivel local. Este un instrument de lucru pentru a evalua nevoile actuale și viitoare de gestionare a deșeurilor, a stabili priorități și alocarea resurselor necesare.

RECICLARE DE DEȘEURI - COMPOST DEȘEURI

În perioada 2020-2021, A.O. Asociația pentru Valorificarea Deșeurilor a implementat proiectul “Gestionarea deșeurilor solide cu implicarea comunității” în 6 localități din r-ul Strășeni (or. Strășeni, Sireți, Lozova, Vorniceni, Scoreni și Negrești) cu suportul financiar al Uniunii Europene și Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), parte a programului „Abilitarea cetățenilor în Republica Moldova”.

Un obiectiv important al proiectului a fost crearea unei infrastructuri minim necesare pentru colectarea separată a plasticului și educarea/practicarea compostării. Respectiv, prin proiect s-a reușit elaborarea și furnizarea a 44 plase pentru colectarea separată a plasticului și **90 lăzi pentru compostare (câte 15 lăzi per localitate)**. Suma totală a proiectului a fost de 909 100,84 lei.

Link util:

<https://e-circular.org/portfolio/gestionarea-deșeurilor-solide-cu-implicarea-comunitatii-din-raionul-straseni/>

STRATEGIE LOCALĂ DE GESTIONARE DEȘEURI ÎN MUN. STRĂȘENI

În anul 2020, mun. Strășeni a elaborat și aprobat Strategia locală de gestionare a deșeurilor prin intermediul căreia autoritatea publică locală își propune, conformarea la cerințele legislative stabilite prin Legea 209/2016 privind deșeurile, art.11, privind “Atribuțiile autorităților administrației publice locale”. Strategia și planul de acțiuni joacă un rol cheie în dezvoltarea unei gestionări durabile a deșeurilor la nivelul municipiului Strășeni și a serviciilor necesare pentru a proteja în mod adecvat mediul și sănătatea populației, inclusiv elaborarea actelor instituționale necesare pentru a sprijini alinierea treptată a practicilor de gestionare a deșeurilor aplicate de primăria mun. Strășeni la cele mai înalte standarde.

Link util:

<http://www.straseni.md/wp-content/uploads/2020/11/sStrategie-locala-de-gestionare-a-deșeurilor-in-Mun.-Straseni.pdf>

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI:

Analiza legislației și identificarea atribuțiilor APL în domeniul aplicării măsurilor juridice de protecție a mediului, sugerează următoarele concluzii:

- APL reprezintă veriga principală a procesului de implementare a politicilor de mediu la nivel local, rolul acestora fiind unul extrem de important în realizarea măsurilor juridice de protecție a mediului;
- Statutul juridic al APL, consacrat în Constituția Republicii Moldova (art. art. 109-113), Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală, etc., oferă posibilități și abilități vaste în domeniul protecției mediului la nivel local și gestionării raționale a resurselor naturale proprietate publică a UAT.
- Practica aplicării diverselor măsuri juridice de protecție a mediului (exemple bune de urmat), descrisă în ghid, demonstrează capacitățile avansate ale APL de a rezolva probleme de mediu la nivel local, inclusiv în colaborare și cu suportul financiar al diverselor instituții, donatori, ONG-uri, cetățeni;
- Această practică pozitivă urmează a fi diseminată, mediatizată și promovată, astfel încât și autoritățile din alte localități să-și manifeste interesul față de proiecte similare, care pot aduce beneficii comunității locale în ansamblu și cetățenilor în particular;
- Deși legislația actuală de mediu nu conține prevederi legale (sau acestea sunt menționate tangențial), care ar contribui la promovarea cerințelor de adaptare la schimbările climatice și la promovarea dezvoltării durabile, a

”economiei verzi”, APL, care cunosc situația respectivă la nivel local, sunt în posibilitatea de a elabora, iniția și realiza propriile măsuri, care ar contribui la îmbunătățirea stării mediului în comunitatea respectivă;

- Deși cadrul instituțional de management al resurselor naturale nu asigură în deplină măsură promovarea eficientă a politicii statului în acest domeniu, APL pot să-și realizeze atribuțiile în mod efectiv, inclusiv în colaborare cu autoritățile centrale de mediu;
- Dreptul de proprietate al APL asupra unor categorii de resurse naturale, oferă oportunități reale de gestionare eficientă a acestora, cu obținerea de surse financiare suplimentare, direcționate spre soluționarea problemelor de mediu și de beneficii pentru întreaga comunitate;
- Problemele ce țin de monitoringul de mediu și controlul respectării legislației de mediu la nivel local pot fi soluționate cu succes în strânsă colaborare cu Agenția de Mediu și Inspectoratul pentru Protecția Mediului;
- Legislația APL, (în special, aspectele ce țin de atribuțiile de protecție a mediului și de gestionarea resurselor naturale), urmează a fi ajustată la prevederile legislației de mediu, în scopul evitării controverselor și suprapunerilor;
- Se impune concretizarea atribuțiilor APL în domeniul implementării ODD-urilor, printr-o formulă clară și precisă;
- Implementarea eficientă a măsurilor juridice de protecție a mediului, pre-

cum și promovarea ODD-urilor la nivel local depinde, în mare măsură, de colaborarea APL cu toți actorii locali: cetățeni, business, ONG-uri, etc.

SE RECOMANDĂ:

- Informarea APL despre procesul de armonizare a legislației de mediu cu legislația europeană; de transpunere a directivelor europene, a convențiilor și altor acte internaționale în legislația de mediu a Republicii Moldova, în special, în partea ce ține de competențele și responsabilitățile autorităților respective;
- Informarea APL despre procesul de implementare a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă și a măsurilor de adaptare la schimbările climatice în legislația de mediu, definirea clară a atribuțiilor diverselor autorități (inclusiv ale APL), în procesul de promovare a acestor măsuri;
- Delegarea mai multor competențe APL în domeniul protecției mediului și asigurării utilizării raționale a resurselor naturale, concomitent cu alocarea de resurse financiare, necesare pentru a acoperi costul exercitării competențelor delegate, în scopul creării condițiilor și oferirii oportunităților de soluționare a unui spectru mai larg de probleme de mediu, caracteristice comunității sau/și ajustării acestor atribuții la realitățile contemporane, la tendințele de dezvoltarea a mediului și proceselor naturale;
- Asigurarea accesului APL și reprezen-

taților acestora la informații privind legislația de mediu, fondurile și proiectele de mediu, care pot fi accesate în scopul îmbunătățirii stării mediului la nivel local (inclusiv prin organizarea de seminare, mese rotunde, ateliere, conferințe, etc.);

- Consolidarea capacităților APL de promovare a politicii de mediu la nivel local prin elaborarea planurilor de acțiuni, proiectelor, etc.
- Instruirea funcționarilor publici din cadrul APL în domeniul dezvoltării durabile, schimbărilor climatice, dar și a competențelor de mediu, inclusiv de elaborare și implementare a proiectelor, programelor și planurilor de acțiuni din acest domeniu;
- Asigurarea schimbului de experiență între diverse autorități, inclusiv cele învecinate (în cazul unor acțiuni comune în privința obiectelor și resurselor naturale, amplasate pe teritoriul a două sau mai multe unități administrativ-teritoriale);
- Intensificarea și încurajarea colaborării transfrontaliere în vederea soluționării problemelor de mediu;
- Dezvoltarea competențelor APL de planificare pe termen lung, a activităților din domeniul protecției mediului (în special, în subdomeniile specifice: terenuri și agricultură, păduri și spații verzi, ape, deșeuri), pentru a evita, reduce și atenua presiunile activităților economice desfășurate la nivel local asupra componentelor de mediu, starea acestuia, sănătatea populației, etc.

